

Iskra

44

Odkrivanje Afrike

Leta 1981 je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela resolucijo, ki naj bi prispevala k uresničevanju želje in potrebe, da se uskladi razvoj komunikacij v svetu. Telekomunikacijska infrastruktura je bila uvrščena med temeljne vzvode nadaljnjega gospodarskega in družbenega napredka vseh dežel, še posebej v razvoju. Tako je bilo leta 1983 proglašeno za svetovno leto komunikacij, države, pa so bile pozvane, naj se aktivno vključijo v uresničevanje zastavljenih ciljev.

Kaže, da so to spodbudo sprejeli tudi v vzhodnem delu Afrike, še posebej v Keniji, kjer v zadnjih letih namenjajo razširjanju telekomunikacijskega omrežja veliko pozornost. V mestecu Gilgil nedaleč od Nairobija so odprli tovarno, v kateri bodo poleg izdelkov treh svetovnih korporacij proizvajali tudi telefonske aparate po licenci Iskre.

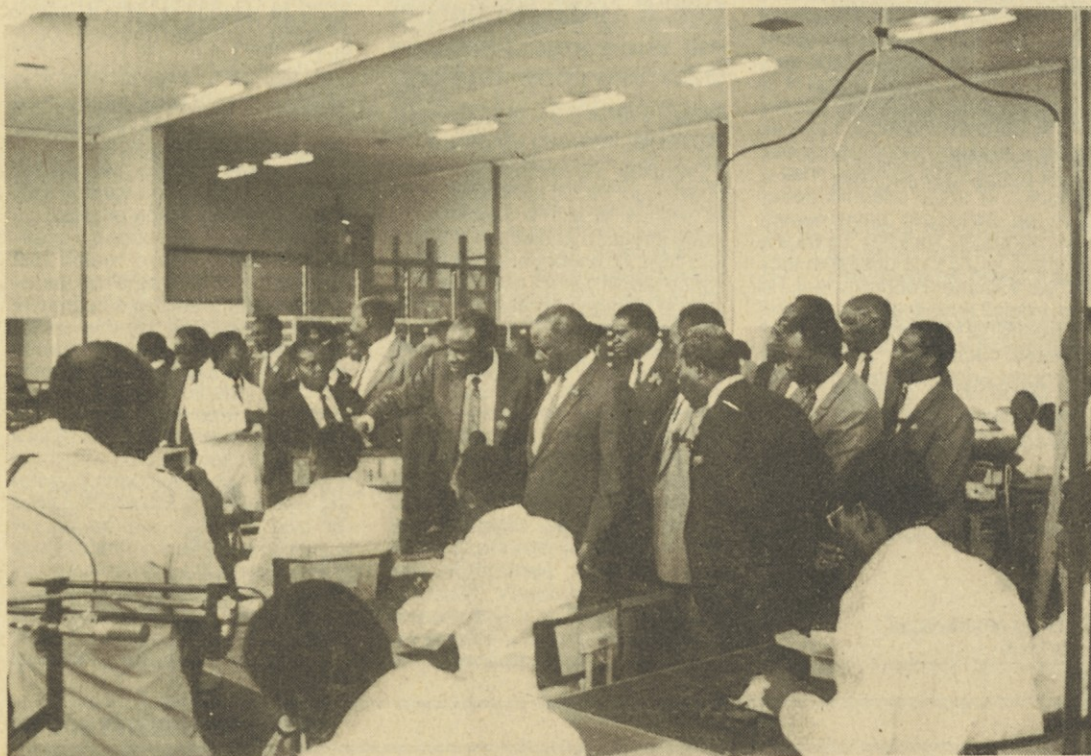
V hudi mednarodni konkurenci je to vsekakor izjemen dosežek našega trženja. Pogodba, ki sta jo predsednik kenijske ptt John Ngata Kariuki in član poslovnega odbora Iskre Aleksander Mihev podpisala v septembru 1987, je bila izpolnjena v predvidenem roku. Iskra Telematika je zagotovila in postavila opremo, letos spomladi pa usposobila skupino kenijskih strokovnjakov, ki vodijo proizvodnjo. Podsestave bo dobavljala najmanj 5 let — za 60.000 do 100.000 telefonov letno. Utrditev na afriškem, v razvojnem smislu »deviškem« prostoru bo utrla pot tudi drugim izdelkom.

Višje oblike gospodarskega sodelovanja s tujino za Telematiko torej niso več zgolj parola. Z zadovoljstvom lahko zapišemo, da tudi v Programskem področju terminalov ne prodajajo samo končnih izdelkov, marveč tudi tehnologijo in znanje. V svoji razvojni strategiji so si postavili za cilj, da postanejo kakovosten in pomemben evropski proizvajalec govornih terminalov. Nameravajo obdržati položaj glavnega dobavitelja telefonskih aparatov, javnih govorilnic in sekretarskih garnitur jugoslovanskemu trgu, tretjino proizvodnje pa plasirati prek pogodb o prenosu tehnologije v izvoz. V evropsko tržišče se bodo vsidrali tudi z dobavami, protidobavami, kooperacijami in sovlaganji na področju dopolnilnega programa. Za uspešnost teh podvigor bo pomembno temeljito in stalno tehnološko prestrukturiranje organizacije in proizvodnje, pri čemer bodo glavni poudarki dani fleksibilnosti, kakovosti in avtomatizaciji.

Kazimir Mohar

Zgoraj: Iskрина tovarna telefonskih aparatov v Gilgilu (Kenija).
Spodaj: Direktor telekomunikacijskega kompleksa v Gilgilu g. Wasilva razlaga kenijskemu predsedniku Moiju kontrolni postopek sestavljenih telefonskih aparatov.

Slabe napovedi iz devetmesečnega obračuna

Kaj storiti po analizi devetmesečnih rezultatov poslovanja Iskre, da se ne bi ponavljali v nedogled? Trendi so še nadalje negativni kljub naporu posameznih kolektivov po izboljšanju gospodarjenja s sredstvi. Ugotavljamo, da je poguba, tako Iskre, kot tudi drugih delov gospodarstva predvsem neustrezna struktura kapitala.

Ob devetmesečnem obračunu so majski ukrepi delovali že štiri mesece tako, da se je počasi začel kazati njihov vpliv na pogoje poslovanja. Lanski oktobrski ukrepi so močno prizadeli predvsem predelovalno industrijo in s tem tudi Iskro. To se je odražalo predvsem v padcu proizvodnje, ki se je pokazala, tako ob prvem trimesečju, kot tudi ob polletju. Odmrznitev cen, je po

proizvodnje tako, da je ob devetmesečju 1988 dosežena le 141,9% pokritost konvertibilnega uvoza v primerjavi s 167,4% v enakem obdobju leta 1987.

Dohodkovni rezultati so pod močnim vplivom inflacije in tako je celotni prihodek, ki je dosegel 1.610,6 mrd din rasel sicer za 145,1%, vendar je bil za 12,5% realno manjši kot v enakem obdobju preteklega

delež tistega dela obveznosti iz dohodka in BOD, ki imajo karakteristiko »davka«.

Ob taki delitvi dohodka je seveda prišlo znova do večjih izgub in to še posebej izgub v substanci. Tako smo v devetih mesecih tega leta ustvarili za 24,6 mrd din akumulacije in za 65,3 mrd din izgub tako, da je neto akumulacija že — 40,7 mrd din. Če upoštevamo še amortizacijo do predpisane stopnje je realizirana bruto akumulacija le še 10,3 mrd din in kaže izrazito tendenco nadaljnjega padanja.

Iz delitve dohodka je razvidno, da je do največjih strukturnih sprememb prišlo zaradi nenormalnega porasta cene kapitala, oz. obresti. Ta problem je pestil vse DO v Iskri in so zato vse izvajale interne programe, ki naj bi izboljšali gospodarjenje s sredstvi. Rezultat tega je realni padec zalog ob devetmesečju za 31% in povečanje celotnega koeficienta obračanja iz 1,19 ob devetmesečju 1987 na 1,32 v enakem obdobju tega leta. Kljub temu je rentabilnost celotnega poslovnega procesa brez upoštevanja izgub padla z 2,3% na 2%. Z upoštevanjem izgub pa je stanje že na meji brezupnosti. (1. 9. 1987, 14%; 1. 9. 1988, 0,8%).

Ob takih poslovnih rezultatih je brez pomena ocenjevati naših »6 točk« iz Letnega programa 1988 ker izgublja na konsistentnosti in pomenu presoje rezultatov celotnega poslovnega procesa.

Poudarjamo, da z obstoječo strukturo finančnih virov jugoslovanske OZD niso sposobne prenesti posledic tržne ekonomije.

Rezultati devetmesečja resno opozarjajo, da niti Iskra in verjetno še večina drugih v Jugoslaviji s svojo strukturo kapitala in odlivanjem tega iz gospodarstva ni sposobno stopiti v tržno gospodarstvo. In to je bistveno vprašanje nadaljnega razvoja!

Poslovni rezultati v letošnjem letu kažejo, da je sestava kapitala, s

katerim poslujejo naše OZD neustrezna za normalna tržna gospodarstva. Ker vodimo hkrati nenormalno denarno politiko visokih realno pozitivnih obrestnih mer (trenutno med 20 in 30%), ni možno izdelati cenovne kalkulacije poslovnega procesa, ki bi zagotavljala pozitivne rezultate gospodarjenja ali celo potrebno akumulacijo. Pozitivne rezultate je zato možno doseči le z direktnim prenosom stroškov kapitala v končno ceno proizvodov, seveda tam, kjer trenutno obstaja še vsaj minimalna konjunktura na jugoslovanskem trgu. Prenos stroškov kapitala pa ni možen v ceno izdelkov za izvoz, saj so cene na razvitih trgih rezultat uporabe povsem drugačne strukture kapitala in realnih obrestnih mer, ki ne presegajo 5%. To pa pomeni, da morajo naše OZD izpad v izvoznih ceni nadomeščati v domačih cenah, s čimer še dodatno pospešujejo stagflacijsko spiralo.

Struktura kapitala, s katero poslujejo jugoslovanske OZD, je v celoti pogojena z delovanjem neustreznega ekonomskega sistema v preteklosti. Primer Iskre v zadnjih 17 letih v celoti potrjuje rezultate tekoče ekonomske politike, ki je z zajemanjem nenormalno visokih sredstev iz gospodarstva sistematično siromašilo sestavo poslovnega kapitala. Če analiziramo dajatve iz dohodka, ki jih lahko štejemo kot sredstva za financiranje družbene nadgradnje in obresti, ki jih lahko štejemo kot ceno družbenega kapitala ugotovimo, da je po letu 1975 (Zakon o združenem delu) stekel intenzivni proces siromašnja Iskre. O tem zgovorno priča naslednja tabela:

Tabela 2

Do leta 1975 si je Iskra v ceni izdelka zagotavljala 4,6% za lastno reprodukcijsko sposobnost in le 2,3% za potrebe družbe in nadomestitev cene družbenega kapitala.

Po letu 1975 pa vse do letos, to je 12 let, je morala Iskra plačevati za potrebe družbe in za nadomestilo uporabe družbenih sredstev med 2 do 3 krat več sredstev, kot pa jih je lahko namenila za financiranje svojega reprodukcijskega procesa.

Ker je Iskra v tem obdobju dosegla tudi dokaj visoko realno rast (6,5%, 2 mrd \$ izvoza), je morala leto financirati pretežno s tujimi viri, kar je privedlo do izredno neustrezne strukture kapitala s katerim je financirala svoj poslovni proces.

Obseg trajnih virov sredstev se je iz 40% pred letom 1975 skrčil na 26% v letu 1987.

Poleg tega je tudi novi obračunski sistem v znatni meri prikrival siromašenje kvalitativnih virov sredstev in jih nadomeščal s knjižnimi vrednostmi. Predpisane tehnike revalorizacije so namreč dopuščale, da so se revalorizacije materialnih naložb (OS+zaloge) razmejevale ali pa uporabljale za kritje obresti in tečajnih razlik (ki pa smo jih krepko plačevali v denarju). Saldirane obresti in tečajne razlike, ki do ravni inflacije ne nastopajo kot element kalkulacije predstavljajo ob devet-

mesečju 1988 kar 17,5% celotnega prihodka in jih je potrebno tekoče plačevati, kot protivrednost pa jim zakon predpisuje vrednost revaloriziranih osnovnih sredstev, kar pa je seveda papirnata knjigovodska kategorija in ne finančni vir za plačilo.

Večanje deleža trajnih virov sredstev v pasivi je bilo ob takih ureditvah delno fiktivno, oz. nekrito z denarjem. To je razvidno tudi iz podatkov o delu poslovnega sklada iz naslova revalorizacije, ki je ključni element, ki je vplival na večanje deleža trajnih virov. Tako so npr. podatki naslednji:

Tabela 2

Delež trajnih virov v pasivi	skupaj	do tega PS iz nasl. revalor.
1981	20,5	
1982	21,3	
1983	16,9	
1984	14,8	
1985	17,0	
1986	21,0	5%
1987	26,6	16,6%

Medtem ko se revalorizacija lastnih virov sredstev denarno pokrije v določenem prihodnjem obdobju (skozi Am in porabo zalog) pa se revalorizacija tujih virov, predvsem kratkoročnih, v večini plačuje sproti. To skupaj z visoko obrestno mero in ne možnostjo sprotnega prenosa stroškov virov sredstev v ceno produktov močno bremeni likvidnost in tudi odvisnost gospodarstva od kreditov.

Posebno zaskrbljujoč je tudi rastoči delež realnih obresti kapitala v ceni poslovnega procesa. Tako so bile ob koncu leta 1987 realne obresti udeležene v ceni Iskrinega poslovnega procesa s 2,5%, ob polletnem obračunu 4,4% in ob devetmesečju že 4,8%. Hkrati pa je bruto akumulacija znašala le 0,8%.

To je nedvomno resno opozorilo, da s strukturo virov s kakršno razpolagajo v poprečju jugoslovanska podjetja, ni možno uspešno poslovati v tržnih pogojih. Še posebej katastrofalna pa so razmerja v izvozu.

Tako je Iskra n.p. v devetmesečju 1988 obračunala in povečini tudi plačala za 280,3 mrd din revalorizacijskih obresti in 76,6 mrd din realnih obresti, kar skupaj predstavlja 22,2% celotnega prihodka. Podobno je v tem obdobju plačala tudi 213,2 mrd din negativnih tečajnih razlik, kar je nadaljnjih 13,2 celotnega prihodka. Odlivi kapitala iz tega naslova (27,2% celotnega prihodka) so le v manjšem delu nadomeščeni v ceni produktov. V razmerah tržnega gospodarstva in samostojnih podjetij pa to pomeni, da se primankljaj virov neposredno prenaša v ceno proizvodov in s tem pritiska na inflacijsko spiralo.

Menimo, da je zato nujno, da kot velik poslovni sistem jasno opozorimo, tako republiške organe, kot tudi banke in delegate v zvezni skupščini, da uvajanja tržne ekonomije ni možno začeti brez vnovične kapitalizacije gospodarstva in nadomestila sredstev, ki so bila uporabljena za financiranje 12 letnega eksperimenta dogovorne ekonomije. Predlagamo, da se rešitve poiščejo v naslednjih ukrepih:

1. Uskladiti višino realnih obrestnih mer z enakimi v razvitih industrijskih deželah. To seveda pomeni, da je potreba poslovne banke osvoboditi raznih dubioz, ki so vzrok za sedanje visoke realne obresti in pokrivanje teh dubioz razmejiti na daljše časovno obdobje, oz. premestiti v zvezni proračun ali davke.

2. Povečati finančno disciplino s tem, da postane denar osnovno plačilno sredstvo in, da se umaknejo nekateri njegovi substituti n. pr. »jugo menice«. Eliminirati je potrebno privilegije nekaterih okolij, ki ne vračajo kreditov, oz. ne izvajajo sprejetih obveznosti plačil. Pri tem velja to tudi za nerazvite, ki ne morejo biti izvezeti iz zakonitega finančnega sistema.

3. Z največjo resnostjo je potrebno izvesti razbremenitev gospodarstva, ki se sicer že dlje napoveduje. Posebej je potrebno proučiti tudi obremenjevanje čistega dohodka s financiranjem skupnih dejavnosti materialne proizvodnje, ki naj se v celoti financirajo s ceno svojih storitev. Vlaganja v nerazvite morajo biti v večji meri vezana na poslovni uspeh gospodarstva v tekočem letu.

4. V okviru celotnega bančnega sistema je potrebno izvesti reprogramiranje domačih kreditov ali tudi konverzijo dela kratkoročnih kreditov v dolgoročne.

Predlagana akcija bo lahko imela omejeno trajanje do zadovoljive vnovične kapitalizacije OZD. Znova poudarjamo, da z obstoječo strukturo finančnih virov jugoslovanske OZD niso sposobne pre-

nesti posledic tržne ekonomije, niti doma, še posebno pa ne v izvozu. V nasprotnem primeru bo finančna struktura virov postala generator inflacije z vsemi katastrofalnimi dolgoročnimi posledicami in kolapsom celotnega jugoslovanskega sistema.

SOZD Iskra-področje za ekonomiko, finance in investicije

Vabilo

Vabim vas na 3. sejo delavskega sveta SOZD Iskra, ki bo v **sredo, dne 21. 12. 1988 ob 11.,** v prostorih Iskre PPC, Ljubljana, Trg revolucije 3, velika sejna dvorana v pritličju

Z naslednjim predlogom dnevnega reda:

1. Informacija o izvršitvi in izvajanju sklepov 2. seje DS SOZD z dne 12. 10. 1988
Poročevalec: Jasto Marcon
2. Informacija predsednika PO SOZD o aktualnih dogajanjih v SOZD Iskra in izvajanju zadolžitvev PO SOZD z zadnje seje DS
 1. Izhodišča poslovne organiziranosti Iskra
 2. Rešitev problematike Mikroelektronike
 3. Poročilo o stanju na projektu Teleinformatike
 Poročevalec: Franc Šifkovič
3. 1. Poročilo o poslovanju SOZD Iskra v času od 1. 1. do 30. 9. 1988
2. Predlog poročila za dejavnost INDOK in Standardizacijo za leto 1988
3. Sklep o začasnem financiranju dejavnosti organizacij skupnega pomena in izvajanje nalog skupnega pomena
Poročevalec: Vito Osojnik
4. Predlog za imenovanje v. d. člana PO SOZD Iskra za raziskovalno dejavnost, kakovost in ekologijo ter predlog razpisa
Poročevalec: Jože Godec
5. Predlog podelitve priznanja Iskre
Poročevalec: Milan Osredkar
6. Predlog za odobritev nevračljivih sredstev iz združenih sredstev za strateške razvojne programe SOZD
Poročevalec: Rado Faleskini
7. Delegatska vprašanja
Poročevalec: Franc Šifkovič
8. Predlog KOS SOZD o imenovanju odbora za proslavo dneva Iskre v letu 1989
Poročevalec: Avguštin Ciuha

Predsednica DS SOZD Iskra
Lea Kolar

Tabela 1

	1-9 1987	1-9 1988%
Dohodek	100	100
Skupni dohodek	0,8	0,6
Obvez. odvisne od dohodka	22,6	13,0
Obvez. neodvisne od dohodka	16,2	23,9
od tega realne obresti	8,7	18,0
BOD	66,7	70,3
Stanovanjski prispevek	1,7	1,2
Poslovni sklad	3,9	1,7
Rezervni sklad	2,6	2,5
Izguba v dohodku	15,1	13,2
(Izguba v substanci	—	5,6)
Masa neto osebni dohodki	47,4	40,9

maju letos spet dala smisla proizvodnji tako, da je ta iz meseca v mesec zmanjševala zaostanek, oz. izboljševala rezultat. Kljub temu, da je za 5,9% točk izboljšala rezultate, je proizvodnja ob devetmesečju še vedno bila realno za 13,2% manjša kot v enakem obdobju preteklega leta. Pri tem je proizvodnja sredstev za delo bila realno manjša za 17,4% %, repromaterial 2,8% in široka potrošnja 6,1%.

Počasnejša proizvodnja ima seveda vzroke na trgu. Na domačem trgu smo izven Iskre prodali za 735,1 mrd din ali za 146% več kot v enakem obdobju leta 1987. Seveda pa so drobno prodajne cene, oz. inflacija kot jo merimo v Jugoslaviji v tem obdobju dosegle cca 180% tako, da je prodaja pravzaprav bila za 11,8% realno nižja kot v preteklem letu. To se kaže tudi v dokaj slabi izpolnitvi letnega plana ob devetmesečju in to le 62,8%.

Boljše rezultate smo dosegli v izvozu, kamor smo plasirali za 209,1 mio \$ svojih izdelkov in storitev in od tega celo 164,9 mio \$ na konvertibilno področje. Realno smo izvoz v celoti povečali za 2,3% in konvertibilnega za 3,4%.

S tem se je povečal tudi delež izvoza v eksterni prodaji in to z 25,7% v devetmesečju 1987 na 30,2% v letu 1988. Podobno kot ob polletju se je tudi ob devetmesečju povečal delež kooperacije v konvertibilnem izvozu in je dosegel že 52,9% v primerjavi s 45,8% ob enakem obdobju preteklega leta.

V tem času smo uvozili za 120,4 mio \$ repromaterialov in surovin, kar je več kot bi zahtevala dinamika

ga leta. Ker so materialni stroški rasli počasneje kot celotni prihodek, je dohodek dosegel vrednost 426,3 mrd din ali za 166,3% več kot ob devetmesečju 1987. Nenehno spremljanje obračunskih predpisov onemogoča realno primerjavo tudi delitve ustvarjenega dohodka, vendar podajamo za ponazoritev strukturo delitve dohodka s komentarjem posameznih razlik, oz. premikov, ki so vredni pozornosti:

Tabela 1

Obveznosti iz dohodka so se navidezno zmanjšale, vendar je to le posledica prenosa dela obveznosti v bruto osebne dohodke. Če upoštevamo, da so se izplačani neto osebni dohodki realno znižali in je tudi njihov delež v dohodku padel s 47,4% ob devetmesečju 1987 na 40,9% v enakem obdobju tega leta. To pa pomeni, da so obveznosti iz dohodka in bruto osebnih dohodkov ob letošnjem devetmesečnem obračunu »požrle« že 69,9% dohodka ali za 11,8 odstotnih točk več kot v enakem obdobju lani. Pri tem je delež realnih obresti narasel z 8,7% na 18% dohodka ali za 9,3 odstotne točke kar pomeni ob predhodni ugotovitvi za 2,5% večji

	Obdobja				
Delež v celot. prihod. obresti	71—75	76—80	81—85	86—88	1—9/88
obveznosti iz dohod.	1	2,8	6,2	6,0	48
	1,3	7,8	9,9	(12,9)	(22,2)x
Skupaj	2,3	10,6	16,1	12,7	8,3
				(19,6)	(30,6)x
bruto akumulacija x R+r	4,6	5,1	6,3	4,4	0,8

Temeljiteje nadzirati aktivnosti Iskrinih organov

Na prvi seji Odbora za samoupravni nadzor SOZD Iskra so soglasno izvolili za predsednico odbora Nadjo Didič iz Rotomatike in za njenega namestnika Braneta Grobišo iz Videomatike. Pregledali so tudi dosedanje delo odbora v preteklem mandatnem obdobju in se seznanili z osnutkom programa dela za naprej.

V uvodu je tajnik volilne komisije, Jože Golob nove člane odbora seznanil s potekom dela komisije, kjer je poudaril, da so volitve delegatov odbora za samoupravni nadzor SOZD Iskra potekale v skladu z zakonom in statutom sestavljene organizacije in v skladu s sklepi desetega zasedanja Delavskega sveta SOZD Iskra.

V nadaljevanju seje so delegati, na predlog ZKS SOZD Iskra, soglasno izvolili za predsednico odbora Nadjo Didič iz Rotomatike in za njenega namestnika Braneta Grobišo iz Videomatike.

Beseda je tekla tudi o delu odbora v preteklem mandatnem obdobju. Dotedanji predsednik odbora Vinko Strgar je na kratko povzel aktivnosti odbora na štirih preteklih sejah, kjer so obravnavali različno problematiko in vprašanja Iskre. Tako so pregledali zasnovo nove samoupravne organiziranosti Iskre in se seznanili s potekom priprav novega samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra pa obravnavali zahtevek temeljne organizacije Biro za industrijski inženiring za preverjanje postopka v zvezi s sprejemanjem stališč do predloga izločitve temeljne organizacije iz DO ZORIN. Pri tem so ugotovili, da je postopek potekal pravilno, strokovni službi sestavljene organizacije pa so naročili, da v okviru nove organiziranosti, oz. priprav novega samoupravnega sporazuma o združevanju ustrezno razrešijo status in delovanje BII.

Na naslednjih sejah so se delegati odbora seznanili tudi s problematiko poslovanja firme Electronic Inc. New York, oz. s predlogom poslovne in finančne sanacije te firme in ob tem sprejeli določene ugotovitve in zahteve, ki so se nanašale na izvajanje že sprejetih sklepov na odboru v prejšnjem mandatnem obdobju, hkrati pa ocenili, da je predlog sanacije ustrezen način saniranja stanja, zato so tudi podprli njegov sprejem.

Med drugim je odbor opozoril na doslednejše izvajanje sklepov zunaje trgovinskih konferenc in poslovnega sveta ZT skupnosti, tako glede ureditve vprašanja izobraževanja, kadrovanja, nagrajevanja, nadziranja, odgovornosti kadrov na odgovornejših delih v tujini in predlagal naj se pri pri-

pravi novega samoupravnega sporazuma o združevanju prouči možnost prenosa revizijske službe v pristojnost SOZD. Odbor je obravnaval tudi poročila o poslovanju Iskrine ino mreže pa tekočo finančno problematiko SOZD Iskra in pri tem zadolžil Iskra Banko in Poslovodni odbor SOZD, da gospodarjenju s sredstvi posvetijo čim več pozornosti.

Ob koncu poročila je Vinko Strgar ugotovil, da so nekateri problemi, vprašanja in stvari še vedno aktualne, zato naj bi jih odbor vključil tudi v program svojega dela. Hkrati pa se je tudi zahvalil članom odbora in zaželel novemu odboru veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

V nadaljevanju srečanja je svetovalec predsednika PO SOZD Iskra Pavle Gantar dokaj natančno pregledal spremembe na področju zakonodaje in opozoril na nekatere zakone, katerih

sprejem je bistven za delo in izvajanje gospodarske in družbene reforme. Tako je predvsem nakazal na nekaj nerazčiščenih stvari v Zakonu o podjetjih, kjer je nerešen statusni problem sestavnih delov podjetja, ni natančno definirano predhodno obdobje pa tudi samoupravljanje je v nekaterih področjih zakona zastavljeno. Omenjeni zakon je za samo Iskro še kako pomemben, predvsem v smislu njene reorganizacije, ki bo nujno temeljila na novih zakonskih določilih.

Ob koncu seje so delegati sprejeli osnutek programa dela odbora za samoupravni nadzor SOZD Iskra, ki ga bodo na naslednji seji še dodelali. To pot so sklenili, da bodo, v skladu s svojimi pooblastili, redno spremljali in ocenjevali uresničevanje:

— sklepov delavskega sveta SOZD Iskra in njegovih orga-

nov,

— samoupravnih splošnih aktov SOZD Iskra in aktivnosti za spremembe in dopolnitve le-teh,

— sanacijskih načrtov DO Iskre in Iskrinih enot v tujini,

— akcij s področja varstva okolja v SOZD Iskra,

— zakonitega in stimulativnega nagrajevanja Iskrinih delavcev v tujini,

— varnostno ter varnostno-političnih razmer in družbene samozaščite v SOZD Iskra,

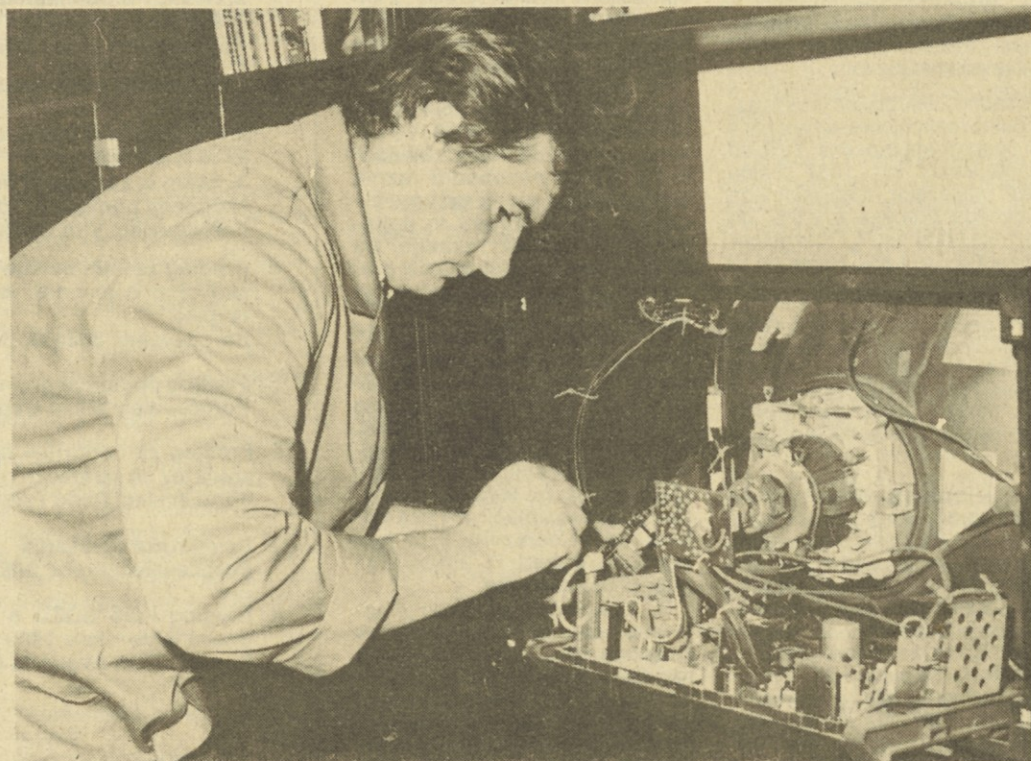
— kvalitete proizvodov in storitev Iskre,

— obveščanja delavcev o poslovanju SOZD Iskra in izgradnjo informacijskega sistema v SOZD Iskra,

— potovanj Iskrinih delavcev v tujino.

Ob obravnavi navedenih zadev bo odbor ugotavljal vzroke in okoliščine za neizvajanje zastavljenih ciljev, oz. določil samoupravnih splošnih aktov, sklepov in dogovorov ter predlagal pristojnim organom ustrezne ukrepe za izboljšanje stanja, oz. njihovo dosledno uresničevanje.

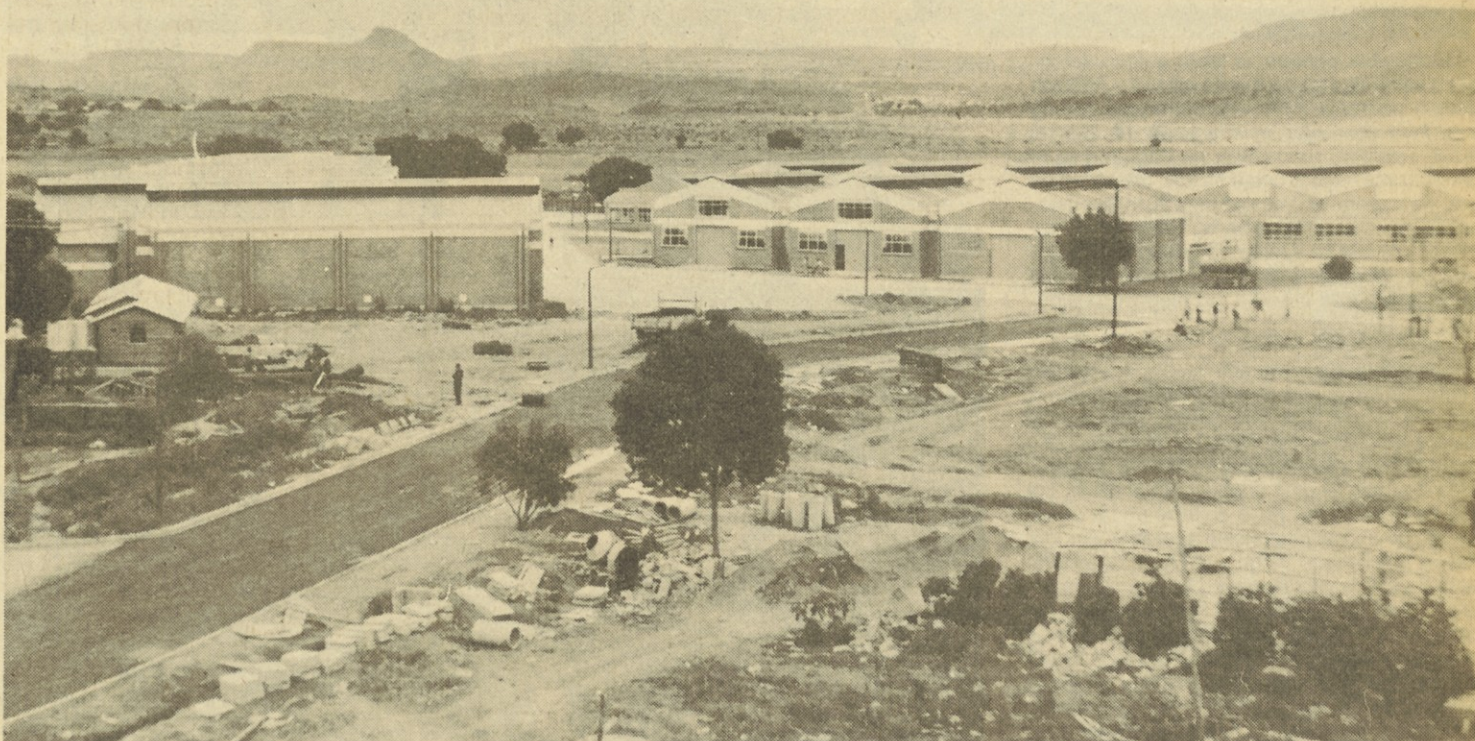
VŽ

Za novoletno številko našega tednika pripravljamo reportažo o servisiranju Iskrinih televizorjev na domu. Na pot smo se odpravili s servisnim tehnikom Jožetom Blatnikom in vam jo predstavimo — bilo je zanimivo. (Tekst in foto LD)

Sodelovanje med neuvrščeniimi

VSIDRANJE NA AFRIŠKEM TRŽIŠČU

Kenijski predsednik Daniel Arap Moi je 5. decembra letos slovesno odprl telekomunikacijski kompleks v kraju Gilgil, 120 kilometrov severozahodno od Nairobija. Pri tem telekomunikacijskem centru, ki še nastaja, ima pomembno vlogo tudi Iskra Telematika. V Gilgilu je namreč postavila tovarno za sestavljanje telefonskih aparatov, ki jih bodo v prihodnje sestavili po sto tisoč na leto.

S tovarno za sestavo telefonskih aparatov je Iskra s pomembnim korakom stopila na kenijsko in na širše vzhodnoafriško tržišče. O pomenu otvoritve telekomunikacijskega središča v Gilgilu priča tudi dejstvo, da so trije kenijski dnevnikarji v angleščini (*Nation*, *Standard* in *Kenya Times*) objavili po deset in več strani posebnih prilog ob tem dogodku. Kenijski predsednik Moi je v otvoritvenem govoru poleg severnoirske in

švedske elektronske tovarne posebej omenil Iskro in jugoslovansko vlado, ki sta po njegovih besedah priskočila Keniji na pomoč na pomembnem področju telekomunikacijskega razvoja.

Iskra je že pred meseci izurila v Iskri-Telematiki v Kranju oziroma v Ljubljani 14 kenijskih tehnikov za sestavljanje telefonov in za druga dela, ki so pomembna v novi tovarni. V Keniji še posebej poudarjajo, da

gre pri sodelovanju med domačo korporacijo za pošto in telekomunikacije in kranjsko Iskro za poseben primer sodelovanja med dvema neuvrščeniimi državama in na relaciji Jug-Jug, kar bi lahko bilo za zgled tudi drugim državam. Iskra je namreč kenijske-mu partnerju dala (prodala) svoje znanje in tehnologijo. Ocenjujejo, da bo Iskra s sestavo sto tisoč telefonov letno iztržila okrog dva milijona dolarjev. Pogodba med

kenijskim in jugoslovanskim partnerjem je dolgoročna, kar pomeni, da naj bi prenos znanja in tehnologije s sestavo telefonov trajal kar deset let.

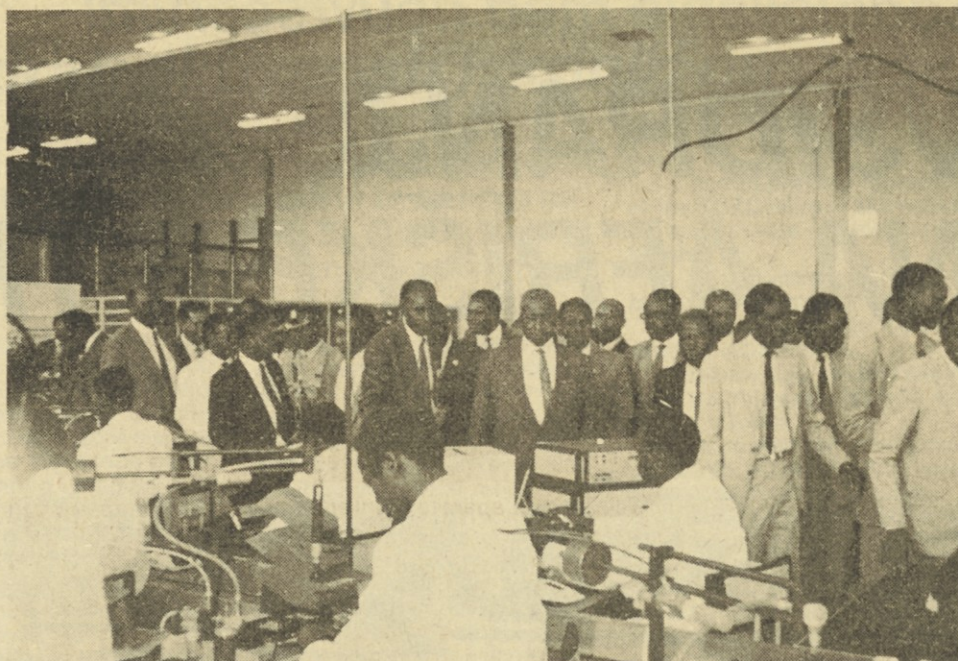
Če bo sodelovanje pri proizvodnji oziroma sestavi telefonskih aparatov, s katerimi se je Iskra že precej uveljavila v svetu, steklo tako kot je treba, potem ne kaže dvomiti, da bo Iskri uspelo v Keniji in v širšem afriškem prostoru dobiti še več dela.

Janez Vipotnik glavni direktor Iskre Commerce:

»Vsekakor je ta projekt sad skupnega sistematičnega in dolgotrajnega dela ljudi iz Iskre Commerce in Telematike. V prvi fazi je imel izredno pomembno vlogo tudi bivši jugoslovanski veleposlanik v Keniji Iztok Žagar, ki se je, za razliko od večine naših ambasadorjev, izkazal z izrednim poslovnim občutkom. Omenil bi lahko še nekaj drugih imen Iskrinih strokovnjakov, ki so s svojim delom veliko prispevali k uspešni realizaciji tega projekta, med njimi vsekakor tudi Bogdana Udirja ter v izvedbeni fazi Marka Trkmana kot vodjo projekta.

Ta dosežek pomeni za Iskro gotovo dolgočasno vstopnico tako v Kenijo kot tudi v Afriko in celotno področje PTA — preferencial trading area — v katerega je včlanjenih 16 afriških dežel. Trenutno predstavlja prodaja znanja le desetino vse naše prodaje na tuje, prepričan pa sem, da bi moral biti ta delež med 20 in 25 odstotki. Možnosti so, in to ne samo v deželah v razvoju in v Svetu za vzajemno gospodarsko pomoč, pač pa celo na razvitem zahodu. Marsikaj pa je odvisno od človeka, od njegove poslovlosti.

Med obiskom v Keniji smo se pogovarjali tudi s tamkajšnjim ministrom za tehnologijo Ongerijem. Predstavili smo mu Iskrine dosežke za prenos tehnologij, vse pa kaže, da imamo že v bližnji prihodnosti možnosti še za en ali dva projekta z drugih Iskrinih proizvodnih področij, kot tudi za razširitev te nove tovarne še na proizvodnjo novčičnih telefonskih aparatov. Ker ima Kenija pomembno vlogo v PTA-ju, dobivamo Iskraši s tem odskočno desko še za prodor v ostale države te skupnosti. Pri tem pa se moramo zavedati, da poleg kompleksnih nastopov s prenosom tehnologije, zahteva prodaja na teh tržiščih tudi usposobljenost tržnikov za protinakupe, na kar se prav zdaj v Iskri Commerce pospešeno pripravljamo. V tem vidim tudi novo kakovost Iskre Commerce pri nujenju storitev Iskrinim podjetjem na področju komercialnega in finančnega inženiringa ter v okviru tega kompenzacij, barterjev in drugih oblik vezane trgovine, kot tudi povezav med zunanjo in domačo mrežo. Predvsem tu bo Iskra Commerce v prihodnje iskala svojo podjetniško identiteto in novo kvaliteto svoje vloge in delovanja v Iskri.«

Ogled proizvodnje.

Montaža in kontrola tiskanega vezja.

Iskrini predstavniki, ki so se udeležili otvoritve v Keniji

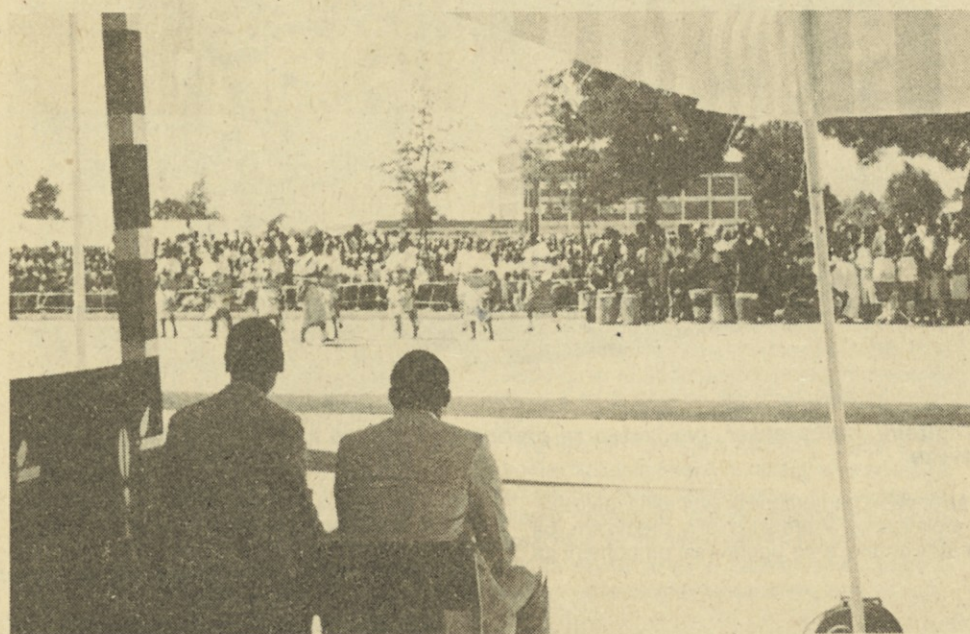
Kontrola, popravilo in pakiranje telefonskih aparatov.

Kontrolno mesto sestavljenih telefonskih aparatov, opremo je postavila Iskra.

Popravilo telefonskih aparatov.

Nastop kenijske folklorne skupine ob otvoritvi.

Andrej Polenec, glavni direktor Iskre Telematike:

»Projekt v Gilgilu je že drugi tovrstni projekt Iskre Telematike, kjer izvažamo prek prenosa tehnologije in tujih vlaganj, vendar v ta del Afrike prvi. Za nas je seveda zelo pomemben. Jasno je, da so časi, ko bi lahko izvažali z enostavno trgovino, mimo. Prodor, kakršnega smo dosegli v Keniji, je seveda veliko bolj stabilen, odgovoren in zahteven, kot denimo običajen komercialni prodor. Obetamo si stabilno tržišče. Dober začetek nam daje dobro upanje, da se bo posel nadaljeval. Razmišljamo že o novem projektu z istim partnerjem. Poglobili bomo sodelovanje na področju telefonskih terminalov.

Na trgih tretjih dežel oziroma dežel v razvoju s čistim izvozom ne moremo uspevati. Tako Telematika od svojih 20 milijonov dolarjev konvertibilnega izvoza kar 60 odstotkov realizira s podobnimi projekti kot je ta. Tudi v nadalje je v primeru dežel tretjega sveta to lahko edini način plasmaja. Trenutno smo v dogovarjanjih s tremi podobnimi trgi, kjer se prav tako zanimajo za prenos naše tehnologije in znanja.«

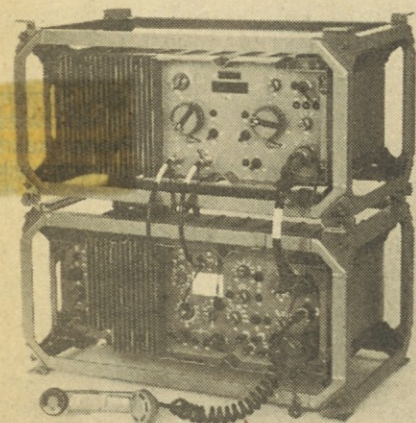
Otroški pevski zbor slavi desetletnico prihoda predsednika Moi na krmilo kenijske republike.

Uspešno uresničevanje namenskega programa DO Elektrovezve

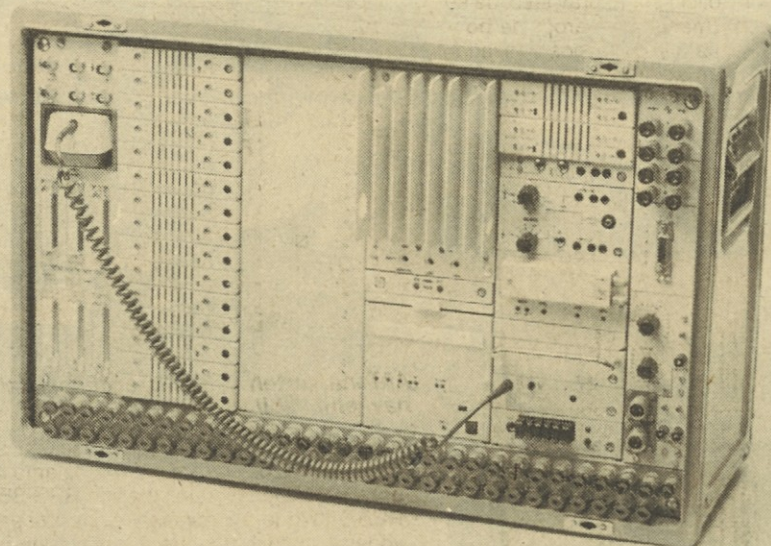
Uresničevanje namenske proizvodnje DO Elektrovezve je v letošnjem letu potekalo dokaj ugodno, kar je za našo DO zelo pomembno, saj so po planu DO predvideli, da bo predstavljal prihodek od namenskega programa skoraj 35% celotnega prihodka DO Elektrovezve. Kakšen pa je podrobnejši vpogled v problematiko namenske proizvodnje DO Elektrovezve pa smo izvedeli v pogovoru s pomočnikom glavnega direktorja DO Elektrovezve, Momčilom Staničem.

Vprašanje: V letošnjem letu je namenska proizvodnja hitreje uresničevala svoje naloge kot prejšnja leta. To je dalo tudi boljše dohodkovne rezultate?

M. Stanič: Predvsem velja omeniti, da smo na našem namenskem programu uspešno uresnili nekaj pomembnih nalog in med njimi

Radio-relejna naprava RS — 3B.

Digitalni multiplexer, predviden za prenos po optičnih kablji ali za radio-relejne zveze.

je še posebej pomembna pravočasna realizacija proizvodnje. V prejšnjih letih, predvsem pa še lansko leto, smo ugotavljali, da pomeni za

nas hud dohodkovni udarec, oz. razvrednotenje našega dohodka, enkratno določanje cen našim izdelkom za vse leto. JLA spremlja redno skupaj s proizvajalci, v obdobju marec—junij (po ZR za preteklo leto) cenovno ovrednotenje posameznih izdelkov za tekoče leto in potem za te izdelke plačuje isto ceno, tako na začetku, kot ob koncu leta. Za tistega, ki je dobavljal svoje izdelke ob koncu leta in v preteklih letih je bila tudi naša DO med njimi, je to pomenilo zaradi hude inflacije tudi bistveno slabši dohodkovni učinek. Zato smo si naložili za letošnje leto na-

logo, da čim bolj pospešimo namensko proizvodnjo in si tako zagotovimo dosti boljše dohodkovne rezultate. V tem smo uspeli, saj smo uresnili planirano proizvodnjo, predvsem večinski proizvodni program naprav za usmerjene zveze že v prvem polletju letošnjega leta. Po oceni finančne službe, gre prav temu uspešno opravljenemu delu zasluga, da ob polletju ni naša DO padla v izgubo in ostala brez finančnih sredstev za sprotno poslovanje, saj namenenska proizvodnja v DO Elektrovezve ni prinašala planiranega dohodka.

Vprašanje: Namenski program je bil nekoliko okrnjen glede na pričakovanja?

M. Stanič: Letošnji plan namenskega programa je bil usklajen s finančnimi možnostmi namenskega kupca, ki so zmanjšane glede na prejšnja leta. Na srečo nam je za ta, delno zmanjšana naročila, uspelo v dobri meri pridobiti nove kupce tako, da nas ta izpad ni bistveno prizadel. Kot rečeno, smo naš proizvodni plan za namenskega kupca uspeli uresniti in to povečini že v prvem polletju. Delo na raziskovalno-razvojnih nalogah poteka v glavnem skladu s pogodbeno dinamiko tako, da računamo, da bomo tudi na tem področju uspešno opravili planirane naloge.

Omenil bi še, da se mi, kakor tudi vsa vojaška industrija, prizadevamo za revizijo dogovorjenih cen našim napravam v letu 1988. Ciljna inflacija 95% je močno presežena in s tem je seveda porušeno gibanje proizvodnih stroškov, ki smo ga skupaj s strokovno komisijo JLA upoštevali v mesecu maju ob določanju cen za leto 1988.

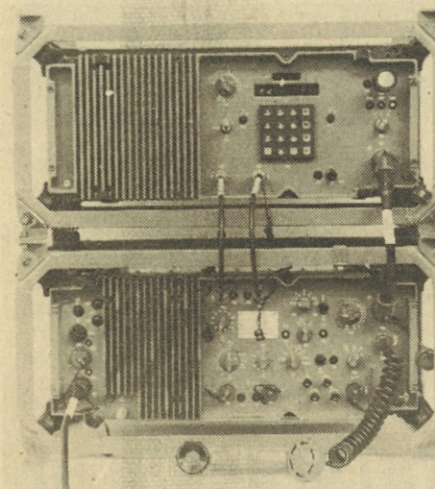
Vprašanje: Kakšna so predvidevanja glede naročil v naslednjem letu?

M. Stanič: Najavljena naročila, ki smo jih dobili pred kratkim, so precej pod našimi srednjeročnimi plani. Prizadet je predvsem program naših naprav RS-3, medtem ko so naročila za naprave RRS-7 na ravni srednjeročnega plana.

Zmanjšanje teh naročil je spet posledica pomanjkanja finančnih sredstev, oz. predvidevanja, da v naslednjem letu JLA ne bo imela toliko finančnih sredstev kot je bilo v srednjeročnem planu predvideno. Nekaj možnosti za dodaten odkup naših naprav RS-3 je še odprtih, armada še vedno išče možnosti finančnega pokritja za nabavo dodatnih količin teh naprav tako, da še vedno upamo, da zmanjšanje naročil ne bo v takem obsegu, kot nam je sedaj posredovano.

Še vedno pa nam seveda ostaja možnost prodaje teh naprav drugim kupcem doma in seveda iskanje izvoznih možnosti.

Na izvoznem področju imamo že podpisano eno pogodbo, vendar zaradi nejasne plačilne

Radio-relejna naprava RS — 3C.

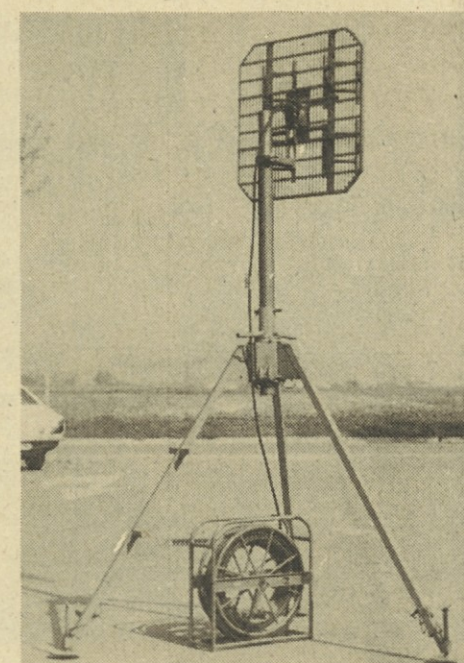
sposobnosti kupca, oz. plačevanje je pogojeno s celotno meddržavno trgovino, še nismo začeli uresničevati te dobave, ki je brez ustreznih zagotovil lahko tvegana. Zato se z vsemi silami prizadevamo, da z ustreznimi institucijami razrešimo to problematiko in v letu 1988 začnemo z realizacijo tega izvoznega posla, ki je vreden 10,2 mio. dolarjev.

Drugi izvozni posel, ki ga imamo pred sklenitvijo, obsega cca. 9 mio dolarjev, nanaša pa se na naše naprave RS-3 in mobilno varianto PCM-30. V kolikor bo do te pogodbe prišlo, bi del dobav lahko uresnili v drugi polovici prihodnjega leta, v roku dveh let pa celotno dobavo.

Omenjena izvozna posla bi nam več kot nadomestila zmanjšanje naročil namenskega kupca in nam omogočila polno zaposlitev naših proizvodnih kapacitet. So pa tu še druge izvozne možnosti, ki jih proučujemo, oz. iščemo tudi nove.

Vprašanje: Kakšne so perspektive namenskega programa v naslednjih letih?

M. Stanič: Iz dosedaj povedanega je že razvidno, kakšna je perspektiva naše DO na namenskem programu. Moram še poudariti, da so vsi posli, ki jih imamo za JLA, dolgoročne značaja. Nihanja v naročilih so posledica kupne moči JLA, ki jih moramo kompenzirati s pridobivanjem drugih kupcev doma in z večjim prodrom na tuja tržišča, saj so naši izdelki tržno preverjeni in zanimivi za tuje kupce.

Antena, antenski stolp, antenski kabli in navijalni kabli za napravo RS — 3B.

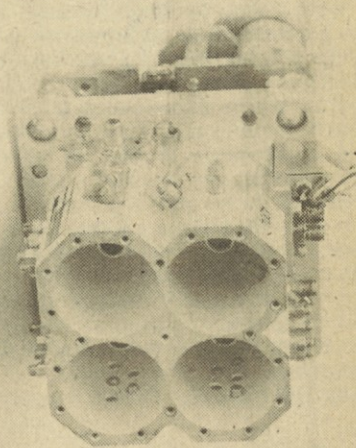
Poleg utečene proizvodnje večjega števila namenskih izdelkov, intenzivno delamo na pripravi proizvodnje nove iznačice RRS-3B, to je RRS-3C, ki je sodobnejša, mikroprocesorsko vodena in z večjimi eksploatacijskimi možnostmi.

Na tekočih razvojnih nalogah, bodisi s področja digitalnih telekomunikacij ali s področja radio-tehničnega izvidovanja in navigacije, imamo zasedene vse razpoložljive razvojne kapacitete še za nekaj let. Pred durmi so nove zelo zahtevne razvojno-raziskovalne naloge, ki sodijo v našo programsko usmeritev in za kate-

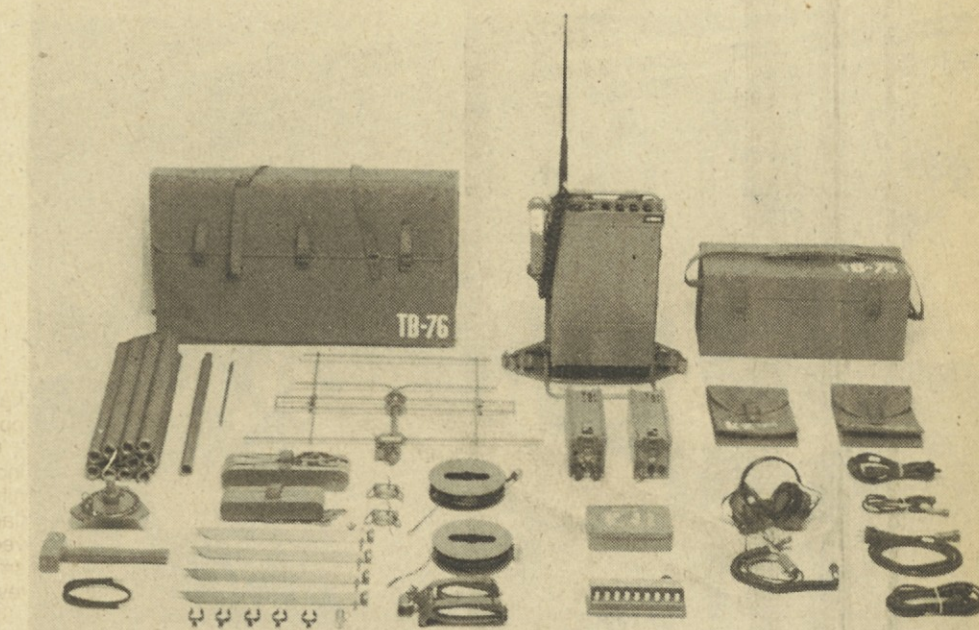
re bi lahko rekli, da nam za njihovo uresničevanje prej manjka kapacitet (kadri, oprema, prostori), kot pa da bi lahko govorili o morebitni nezaposlenosti teh naših zmogljivosti.

O dohodkovnem pomenu namenskih nalog in s tem o perspektivi DO, je zelo težko govoriti poenostavljeno. Dohodkovno stran teh nalog (poslov) ne smemo namreč opazovati iztrgano iz celotnega konteksta sodelovanja z JLA, ker nas tak način pripelje k napačnemu sklepu: da je delo na namenskih nalogah, a priori izguba. Ob upoštevanju vseh pomembnih značilnosti tega sodelovanja, ki morajo biti dobro znane poslovnim delavcem, je možna samo ena ugotovitev in ta je, da je delo na namenskih nalogah v dohodkovnem smislu pozitivno, kar po svoje potrjuje perspektivnost naše DO na tem področju.

Boris Čerin

Notranjost filter oscilatorja radio-relejne naprave RS — 3C

Komplet naprav RRS-7.

Izhodni ojačevalec za radio-relejne naprave RS — 3C.

Nova servisa v Beogradu in na Reki

Prihodnje leto bodo Iskrini serviserji odprli dva nova servisa, in sicer v Beogradu in na Reki. V gospodarskem načrtu za leto 1989 — sprejeli ga bodo v kratkem — so dali velik poudarek tudi okrepljeni ponudbi inženiring poslov na tržišču.

Minuli teden je bila v Ljubljani tradicionalna konferenca vodij Iskrinih servisov v Jugoslaviji. Prvi del je bil namenjen izključno servisnim vprašanjem, med njimi poslovanju v tem letu ter obravnavi predloga gospodarskega načrta za prihodnje leto. Prav v tem načrtu, ki ga bodo sprejeli na bližnji seji delavskega sveta delovne organizacije, so namenili veliko pozornosti razširitvi servisne ponudbe, pri čemer bodo dali velik poudarek inženiring poslom, predvsem v izvajalski smeri in izvedbenem projektiranju.

V letu 1989 bodo Iskrini serviserji pridobili tudi dva nova servisa, in sicer v Beogradu in na Reki, začeli bodo z investicijo v Novem Sadu, predvidoma pa bodo odkupili tudi prostore v starem zmagu na Šmartinski cesti.

Drugega dela konference so se, kar je tudi že postala tradicija, udeležili tudi komercialni direktorji oz. vodilni komercialisti iz Iskrinih proizvodnih organizacij. Tudi to delovno srečanje s serviserji je bilo namenjeno predvsem predstavitvi letošnje prodaje na domačem tržišču ter Iskrini ponudbi v prihodnjem letu. Ta, slednja informacija je za serviserje pomembna zlasti za to, da se pravočasno pripravijo na vzdrževanje novih izdelkov, ko se je v minulih letih prepogosto dogajalo, da so nek novi Iskrin izdelek spoznali šele takrat, ko ga je stranka prinesla v servisno delavnico.

Direktor DO Iskra Servis Miro Stegnar je

takole ocenil konferenco vodij Iskrinih servisov: »Na tokratnem srečanju smo imeli izredno kakovostno udeležbo komercialistov iz Iskrinih proizvodnih organizacij. To nam je omogočilo, da smo lahko servisno in proizvodno problematiko res podrobno preučili. Podatki, s katerimi so nam postregli predstavniki proizvodnih organizacij, so še okrepili naše prepričanje in usmeritev, da moramo v Servisu nameniti naši kadrovske problematiki in presežkom zaposlenih izredno pozornost.

Vso skrb moramo še naprej namenjati preskrbovanju zaposlenih, dodatnemu izobraževanju in prekvalifikacijam na nova dela, ki jih doslej v Servisu doslej v večini sploh nismo opravljali, oz. jih ni bilo potrebno. Tudi ta konferenca je med drugim potrdila, da brez vključevanja vseh tržnih mehanizmov, tudi servisnih, Iskrina prodaja na jugoslovanskem tržišču ne bo takšna, kot si jo vsi želimo.«

LD

Za izobraževanje letos nad 10.000 šolskih ur

V Iskrini poslovni stavbi v Ljubljani se je končalo že tretje enotedensko šolanje Iskrinih serviserjev, tehnikov in inženirjev o osnovah digitalne tehnike. Za raz-

lične oblike dopolnilnega izobraževanja so v Iskrini servisni organizaciji namenili letos več kot 10.000 ur.

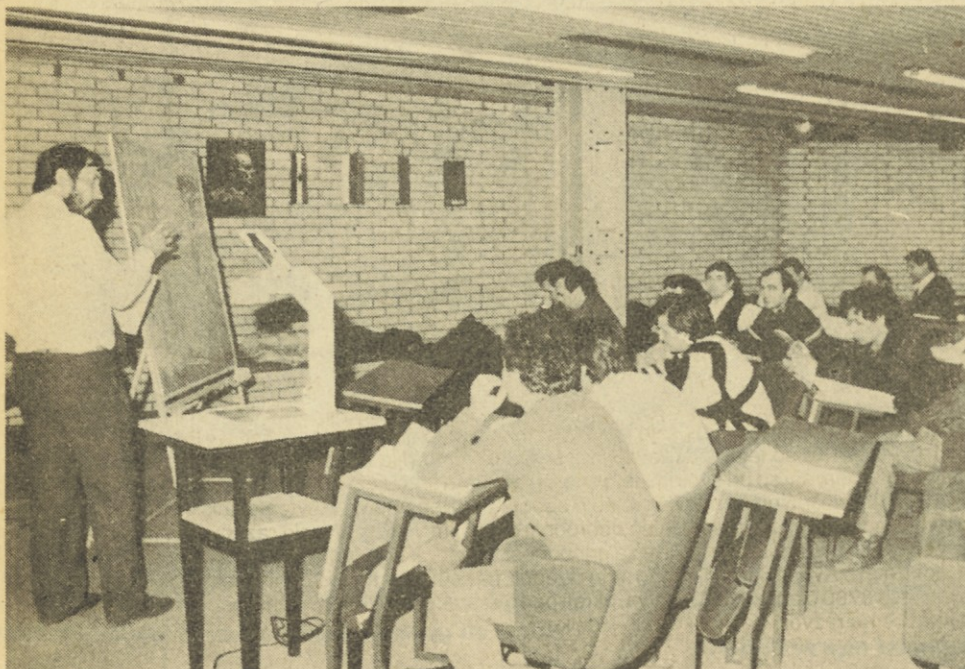
Prehod na digitalno tehniko je Iskrine ser-

viserje že pred leti spodbudil ali pa kar prisilil k dopolnilnemu izobraževanju o tej novi tehniki, nekaj vrhunec tega šolanja pa so bili trije enotedenski seminarji. Zadnji, tretji, se je končal minuli teden v Ljubljani, podobno kot prejšnja dva pa se ga je udeležilo okoli 30 slušateljev — serviserjev, tehnikov in inženirjev. Čeprav testnih rezultatov zadnjega seminarja še nimamo, pa je bil zaključni preizkus prvih dveh skupin izredno spodbuden. Nedvomno je k temu mnogo prispeval tudi predavatelj, profesor z Litostrojskega šolskega centra Edo Trdan.

Za različne oblike dopolnilnega izobraževanja so Iskrini serviserji letos namenili nad 10.000 šolskih ur. To je približno 2.000 več kot lani, prihodnje leto pa, kot poudarja organizatorka izobraževanja v delovni organizaciji Nastja Brelih, želijo letošnje število ur vsaj doseči, če že ne kar prekoračiti.

V Servisu imajo trenutno izobraževanje, dopolnilno in redno, razdeljeno v nekako štiri zaključene celote — izobraževanje na osnovi pogodb o študiju ter dodatno krajše usposabljanje poteka s pomočjo zunanjih institucij, tretja celota so šolanja, ki jih za serviserje organizirajo Iskrina proizvodna podjetja, ko seznanjajo slušatelje z novimi programi oz. jih dodatno usposablja, četrta oblika pa je redna štipendijska politika. DO Iskra Servis ima letos v različnih šolah 35 štipendistov.

LD

Večji izvoz na konvertibilno, manjši na klirinško tržišče

Delavci semiških Kondenzatorjev so v devetih mesecih letošnjega leta izvozili za dobrih sedem milijonov dolarjev blaga, kar je za šest odstotkov manj kot v enakem lanskem obdobju. Konvertibilni izvoz se je povišal za 36%, klirinški pa znižal za 87%.

Uvozili so za 4,5 milijonov dolarjev blaga. To je za šest odstotkov več kot v enakem obdobju lani, realno pa za 16% manj. Tudi proizvodnja se je znižala za tri odstotke, letni plan pa so uresničili 71 odstotno.

Slabša struktura celotnega prihodka

V devetih mesecih letošnjega leta so v semiški Iskri dosegli celoten prihodek v višini 67,7 milijard dinarjev, kar pomeni, v primerjavi z lanskim enakim obdobjem, zvišanje celotnega prihodka za 180 odstotkov. Struktura celotnega prihodka se je nekoliko poslabšala, ker se je celotni prihodek dosežen s prodajo na tujem trgu znižal za dobrih pet odstotkov. Najvišje povečanje celotnega prihodka beleži TOZD Elementi za odpravo motenj in sicer v višini 272%.

Višji so tudi tako materialni stroški kot amortizacija. Prvi so se zvišali za 165%, amortizacija pa je za 172% višja kot v enakem obdobju lanskega leta. Delež amortizacije v celotnem prihodu se je v primerjavi z lanskim enakim obdobjem znižal od 4,3 v triletnem letu 1987 na 4,2 v letošnjem triletnem letu.

Porabljena sredstva predstavljajo 62 odstotkov celotnega prihodka. Ekonomičnost poslovanja delovne organizacije so semiški delavci nekoliko izboljšali, predvsem zato, ker so v obravnavanem obdobju zabeležili hitrejši porast celotnega prihodka kot porabljenih sredstev.

Dohodek tovarne višji za dobrih dvesto odstotkov

Dohodek delovne organizacije je v prvih devetih mesecih znašal skoraj 24 milijard dinarjev, kar je za 206 odstotkov več kot v enakem lanskem obdobju. Tudi čisti dohodek je višji za 223% (14 milijard dinarjev) kot preteklo leto. Za bruto osebne dohodke so v semiških Kondenzatorjih namenili 13,3 milijarde dinarjev in zabeležili porast v višini 229%.

V devetih mesecih so dosegli akumulacijo v višini dobrih šeststo milijonov dinarjev, s tem, da vsi kazalci poslovanja, ki kažejo na akumulativnost (dosežena akumulacija v celotnem prihodu, na dohodek in napovedno uporabljena poslovna sredstva), so slabši kot v enakem lanskem obdobju in nižji od načrtovanih za letošnje leto.

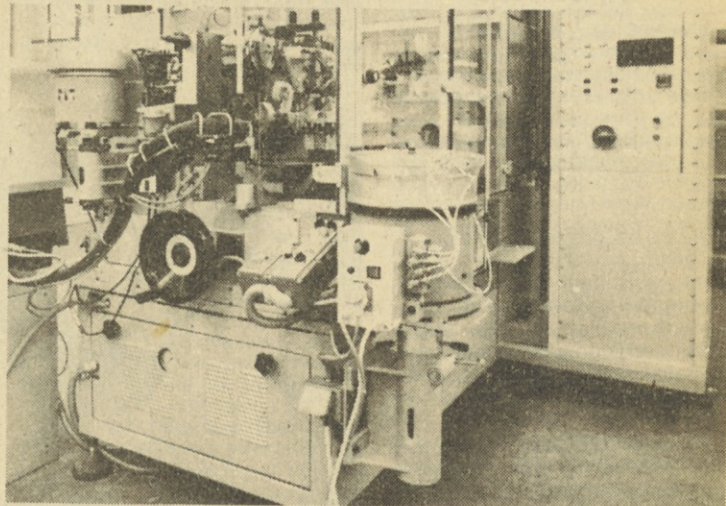
Zmanjšali zaposlovanje

Navedene poslovne rezultate je

doseglo povprečno 1716 delavcev, kar pomeni, da so v Semiču zmanjšali zaposlovanje za »pol odstotka«. Ob koncu devetmesečnega obdobja je bilo zaposlenih v Kondenzatorjih 1706 delavcev, kar pomeni 21 delavcev manj kot ob koncu lanskega enakega obdobja. Neto osebni dohodki na zaposlenega so se povečali za 166%, kar kaže na dejstvo, da so se realni osebni dohodki znižali, saj so cene na drobno v enakem obdobju porasle za 173%.

Nekoliko manj za investicije

Zaposleni v semiški tovarni so za osnovna sredstva v devetih mesecih namenili dobre tri milijarde dinarjev in tako uresničili 52% letnega plana. V primerjavi z lanskim letom so povečali investicije za 169%, kar pomeni, da

so v devetih mesecih letošnjega leta namenili realno nekoliko manj sredstev za investicije kot v primerljivem lanskem obdobju. Za nakup opreme so namenili 94 odstotkov vseh investicijskih vlaganj in za objekte šest odstotkov.

V obravnavanem obdobju so uvozili opremo v vrednosti milijon dolarjev in sicer v glavnem za posodobitev proizvodnje v temeljnih organizacijah Elektronski kondenzatorji in Elemen-

ti za odpravo motenj.

Ob koncu telegrafskega pregleda devetmesečnega poslovanja semiških Iskrašev lahko povzamemo, da so v obravnavanem obdobju zasledili padec proizvodnje, povečanje dajatev iz dohodka, znižanje akumulativnosti poslovanja, kar pa se nedvomno, tako kot v drugih Iskrinih delovnih organizacijah, odraža tudi na slabši likvidnosti semiške tovarne.

VŽ

Minila je že vrsta let, ko so se razšli učenci avtomehanične in avtoelektričarske šole v Šentvidu. Odšli so na razne konce naše ožje domovine, vendar pa vezi prijateljev, stkanih v tej šoli še niso prekinili. Dobijo se enkrat letno, si izmenjajo pridobljene izkušnje in se nasploš pogovorijo o delu in življenju v teh zaostrenih gospodarskih razmerah. Ko so letos načrtovali kraj srečanja, je vzklikla enotna želja, naj bi bila to Iskra Avtoelektrika Nova Gorica, saj se pri svojem delu skoraj vsi redno srečujejo z izdelki iz te delovne organizacije. Rečeno — storjeno, na obisk so prišli minulo soboto, 10. decembra. V Avtoelektriki jih je prisrčno pozdravil Miloš Vodopivec, jim zaželel prijetno dobrodošlico ter jim v nadaljevanju razgovorov predstavil nastanek in razvoj, sedanji trenutek ter načrte za prihodnost. Ogledali so si tudi nekatere delovne prostore ter si ogledali video film o Avtoelektriki. Uradno smo izvedeli, da so bili presenečeni nad velikostjo in tehnološkim razvojem tega 3700 članskega kolektiva, hkrati pa so zaželeli še veliko delovnih uspehov in uspešno sleditev svetovnemu razvoju avtoelektričnih izdelkov.

M. R.

Izbira perspektive med razvojem in režijo

Lastnina je postala v naši družbi z uvedbo delavskega samoupravljanja jasno opredeljena politična kategorija, z ekonomskega vidika pa je žal ostala povsem nejasna in sporna.

Izhajajoč iz tako opredeljene lastnine, oz. premoženja, so bili kriteriji pri odločanju o strateških naložbah zelo ohlapno opredeljeni tako, da je pogosto odločalo razmerje politične moči, ne pa strokovna argumentiranost možnih rešitev.

Ko so bili projekti zaključeni in slavno predani v obratovanje, so se praviloma pojavili pričakovani neugodni poslovni rezultati. Z argumenti moči so se nato vedno našla sredstva za reševanje posledic, saj vzrokov ni bilo mogoče več spremeniti.

Ta način odločanja in temu ustrezni rezultati so nam prišli tako globoko v podzavest, da smo postali že skoraj povsem neobčutljivi in nekritični. Ne glede na zgoraj navedeno pri nas obstaja pet temeljnih vzrokov, ki so privedli do takšnega stanja.

Menim, da je to najprej posledica nejasne uporabne kategorije **vloženih sredstev**. Pod tem pojmom smo si v praksi najpogosteje predstavljali zgradbe, stroje in morda tudi obratna sredstva. Še posebej pa je bil pojem vloženih sredstev nejasno opredeljen pri strokovnem utemeljevanju novih investicij, saj so se kot vložena sredstva v investicijskih elaboratih praviloma prikazovala samo nova vlaganja, medtem ko obstoječih, že vloženih sredstev skoraj ni bilo mogoče zaslediti. Takšno ozko pojmovanje vloženih sredstev pa je nevarno, saj nosi v svojih temeljih klice gospodarskega razkroja.

Vemo, da nismo samo v gospodarski krizi, temveč predvsem v globoki krizi vrednot, med katere sodi tudi problem vrednotenja **znanja** kot osnovnega gibalnega napredka. Znanje namreč doslej nismo opredeljevali kot naložbo, temveč kot strošek. V tem pojmovanju tiči drugi vzrok naše vsesplošne krize.

Ekonomska logika in znanost namreč zahtevata, da se morajo vložena sredstva povrniti in prinesiti vsaj minimalno akumulacijo, da se bo gospodarski proces lahko obnavljal in razvijal. Še hitreje kot vložena sredstva pa je potrebno reproducirati znanje. Konkurenčna doba znanja je namreč praviloma krajša od življenjske dobe izdelka, v katerega je znanje vloženo. Zato mora znanje napredovati hitreje kot proizvodnja, da bo proizvodnja ekonomsko upravičena. Gledano z ekonomskega in finančnega vidika moramo znanje, vloženo v

razvoj izdelkov, tehnologijo in marketing, opredeliti kot vložena osnovna sredstva in ga amortizirati v času, ki je krajši od tržne življenjske dobe izdelka. Tako pridobljena sredstva amortizacije pa moramo vlagati v novo znanje. Sicer naslednji novi izdelki in storitve ne bodo več konkurenčni v svojih funkcijah, s tem pa tudi ne bodo povrnili vloženih sredstev.

Novo vrednost in akumulacijo namreč prinaša samo opredmeteno znanje, ne pa tudi prenešana vrednost, ki nastopa kot strošek.

To pomeni, da naša kriza izvira iz moralnega in finančnega nepriznavanja znanja kot temeljnega gibalnega napredka in osnove za dolgoročno konkurenčno sposobnost.

Poseben problem je pri nas tudi pojmovanje **režije**, ki v svoji najbolj razširjeni definiciji zajema skoraj

vse, kar ni čista proizvodnja. Menim, da je ta definicija povsem zgrešena in škodljiva, saj izenačuje ustvarjalno delo na področju razvoja, tehnologije in marketinga s čistim režijskim delom.

Rezultati napačnega pojmovanja režije se kažejo v naši praksi tudi v iskanju takozvanih ključev za dodajanje režije, torej tudi za »pokrivanje« razvoja, tehnologije in marketinga.

Kot smo že nakazali, se morajo vložena sredstva v te tri kategorije znanja povrniti in s tem ekonomsko upravičiti na vsakem izdelku in proizvodnem programu posebej.

Torej mora pojem režije v bodoče zajemati samo tisto, kar ostane poleg direktnih stroškov proizvodnje ter vloženih sredstev v razvoj, tehnologijo in marketing.

Žal je tudi tako »ozko« opredeljena režija, glede z mednarodnega vidika, pri nas izredno visoka in jo moramo absolutno znižati skoraj za polovico z uporabo kriterija potrebnega dela, nepotrebno delo pa bi morali prenehati plačevati.

V podjetjih mnogokrat izgubljam veliko energije, ko se dogovarjamo o »ključih« za pokrivanje režijskih in drugih stroškov. Pri tem pa pogosto pozabljamo, da moramo najprej napraviti osnovne korake na uvajanju ekonomskega znanja v poslovno odločanje, to je na dosledni opredelitvi vloženih sredstev, jasni določitvi stalnih spremenljivih in direktnih stroškov ter nedvoumni definiciji in vrednotenju novoustvarjene vrednosti. Le tako bo mogoče sprejemati poslovne odločitve na osnovi kriterija rentabilnosti vloženih sredstev.

Menim, da je večina dogovarjanja o »ključih« nesmiselnih in predlagam, naj se uvede v naš način razmišljanja, odločanja in delovanja kategorija vloženih sredstev kot osnova za zahtevano akumulativnost in rentabilnost, kakor tudi za dodajanje »neto« režijskih stroškov k izdelkom in programom.

Kot temeljna enota za ugotavljanje ekonomske upravičenosti poslovanja se mora uveljaviti **proizvodni program**, ki mora sam sebe živeti in razvijati.

Rešitev za uspešnejše poslovanje je namreč ne bomo našli pri izbiranju »pravega« ključa, temveč v stalni prisotnosti v konkurenčnem okolju, s ciljem obdržati in povečati tržne deleže.

Proizvodni programi in izdelki iz teh programov bodo konkurenčni takrat, kadar bodo vložena sredstva v razvoj, tehnologije, marketing, opremo, objekte in repromaterial omogočila tiste funkcije in tisto kakovost izdelkov, katere **trg** dosledno zahteva v konkretno opredeljenem cenovnem razredu.

Pričakujem, da bomo na skupni poti v takimenovano tržno gospodarstvo uspeli odpraviti vsebinske nejasnosti na področju vloženih sredstev, lastnine in režije ter ustreznem vrednotenju znanja in potrebnega dela.

Predvsem pa moramo vso skrb nameniti ohranitvi deležev na tržiščih, katere smo si priborili s trdim delom in odrekani. Vsa nova zakonodaja, ki bo sprejeta v letu 1990 sama po sebi ne bo omogočila ničesar na področju konkurenčnosti na zahtevanih tržiščih, saj kupcev ne zanimajo naši problemi in predpisi, ampak samo izdelki, njihove funkcije, kakovost in cena.

Andrej Korenčan

Srečanje jubilarov dela

S ponosom gledajo na prehojeno pot

Naša novogoriška delovna organizacija Iskra Avtoelektrika se počasi, a vztrajno bliža tridesetini, saj manjkata do tega jubileja le še dobri dve leti. Zato ni presenetljiv podatek, da je med tvorci kolektiva, med 3700 zaposlenimi veliko takih, ki so obljubili zvestobo Avtoelektriki pred dvajsetimi in desetimi leti, torej so to jubilarji dela. Seveda je treba te jubileje tudi ustrezno proslaviti, zato so pripravili v tej DO minuli petek slavnost v čast jubilarov dela. Skoraj 200 se jih je zbralo v delavski restavraciji (ti podatki so le za TOZD in skupne službe s sedežem v Šempetru), kjer jih je najprej pozdravil in jim čestital Miloš Vodopivec, predsednik sindikata, za njim pa je spregovoril Robert Žerjal, glavni direktor, ki je med drugim dejal: »Prepričan sem, da smo lahko vsi skupaj zadovoljni in ponosni na naš kolektiv, ki smo ga od ustanovitve do danes utrdili in zgradili v sodoben, v svet odprt kolektiv. Posebej je pomembno dejstvo, da smo prav letos pripravljeno odpiranje v razviti svet dokazali z nedavno pozitivno oceno tujih partnerjev z vidika sposobnosti zagotavljanja kakovosti, kar pomeni, da imamo odprta vrata na razviti zapadni trg. To je toliko bolj pomembno, kajti glede na razmere v katerih živimo in delamo v domovini, postaja jugoslovansko tržišče iz dneva v dan bolj zaprt. Torej je edina možnost razvoja Avtoelektrike in večine jugoslovanskih kolektivov — izvoz. Predpogoj za prodor na tuja tržišča pa poznamo vsi.

Naša naloga je, da se v tem smislu še bolj organiziramo in, da še bolj na stežaj odpremo vrata v razviti svet.

Seveda bi bili še veliko bolj zadovoljni, če bi te vaše jubileje praznovali v drugačnih družbenih razmerah, vendar moramo vseeno gledati bolj optimistično naprej tudi zaradi sprememb, ki se pripravljajo v naši družbeni sferi. Na podlagi le-teh in odpravi še nekaterih slabosti, ki pestijo našo delovno organizacijo, bomo naš kolektiv v prihodnje še utrdili, pustili našim zanamcem kakovosten proizvodni program, kakovostno tehnologijo in kolektiv z vrednotami, ki so trajne, z dobrimi medsebojnimi odnosi in z odkrito tovariško kritiko.

Iskreno vam čestitam ob vaših jubilejih z željo, da bi se še dolgo let srečevali v sreči in zadovoljstvu, da bi skupaj beležili dobre proizvodne in dohodkovne rezultate ter nenazadnje tudi boljše osebne dohodke, »je zaključil glavni direktor Robert Žerjal ter še posebej čestital Lucijanu Medeotu, ki je edini praznoval 30-letnico dela (bil je že Iskraš v Iskri Kranji).

Ob skromnem prigrizku in kozarčku vipavskega je sledil sproščen razgovor, predvsem z obujanjem spominov, mi pa smo zmotili dve jubilarntki in dva jubilarnta ter jih povprašali, kako se spominjajo prehojene poti.

LUCIJAN MEDEOT — 30 let vodja oddelka za plan, analize, cene in osvajanje novih izdelkov. »Praktično mineva letos že 37 let, ko sem prestopil prag firme, ki se je imenovala Iskra pa čeprav je bila to le njena industrijska šola v Kranju. Tudi po šolanju sem se zapisal med Iskraše, najprej med kranjske, že vse od ustanovitve Avtoelektrike pa med novogoriške. In seštevek vseh let dela v Iskri se je letos prevesil v trideset. Dolga je ta doba in ponosen sem nanjo, saj je prepletena z vzponi in padci, z uspehi in neuspehi, ki sem jih doživljal kot normirec, vodja tehnologije, vodja proizvodnje v današnji tovarni malih zaganjalnikov, vodja prodaje za tovarni promet ter danes, vodja oddelka. Omenil sem padce in vzpone, kar je

seveda razumljivo, vendar moram povedati, da je to sivino zasenčila moč tehnologije, močni obdelovalni parki, letne količine proizvodnje in prodaje in razni drugi pokazatelji. To vodi k spoznanjem, da se tudi novim, mlajšim generacijam ni bati, da ta ladja ne bo še naprej plula, saj slovensko morje ni nikjer tako plitko, da bi lahko nasedla.«

LIVIJA KODERMAC — 10 let, kurirka v področju samoupravnih, pravnih in kadrovskih zadev — DSSS. »Joj kako čas beži. Še sama skoraj ne morem verjeti, da je prav letos minilo že deset let, kar sem prestopila prag tega kolektiva in mu ostala zvesta vse do danes. Ponosna sem na to prehojeno pot, na katero imam res prijetne spomine. Kot mlada delavka sem pred desetimi leti z veseljem sprejela in pričela opravljati najprej v proizvodnji najzahtevnejša dela in naloge, podvržene normi, velikokrat pa je bilo treba »potegniti« tudi prek rednega delovnega časa. Nikoli mi ni bilo žal za to, saj sem v zahvalo dobila prijetno in toplo besedo sodelavcev in sodelavk, dober nasvet starejših in iskreno pomoč, ko sem jo potrebovala. To mi je ogromno pomenilo, zato sem kolektiv vzbujala, rada ga imam tudi danes in če bo šlo vse po sreči, bom gotovo prav v Avtoelektriki dočakala deset let starejši jubilej. Upam in želim, da v taki slogi in bila priča vsaj takim, oz. še večjim uspehom.«

ŽARKO ŠUC — 20 let, vodja linije v tovarni velikih zaganjalnikov. »Z Iskrino zvezdo sem se seznanil žeavnega 1967. leta in sicer z današnjo Iskro Elektroakustiko Sežana, kjer sem bil zaposlen dve leti, potem pa sem dobil delo v Avtoelektriki in tu tudi dočakal lep jubilej — 20 let. To je vsekakor dolga prehojena pot, v katero so vtakani nepozabni lepi in včasih tudi s kančkom pelina politični utrinki. In ta prehojena pot mi pomeni res veliko, predvsem gledano skozi vsa doživetja in skozi pomoč delovne organizacije. Nikakor ne smem pozabiti na dve dobrini — rešen stanovanjski problem s pomočjo Avtoelektrike in omogočeno dodatno izobraženje ob delu. Seveda pa sem poskušal in še bom tudi jaz po svojih najboljših močeh skozi delo vračati naklonjenost kolektiva. Upam, da mi je uspelo in, da je zadovoljstvo obojestransko. Odveč je poudarjati iskreno željo, da bi nam šlo dobro tudi vnaprej, tej želji pa bomo kos le z dobrim delom, disciplino in nenehno skrbjo za kakovost.«

SILVANA BUŽANIN — 10 let, delavka na liniji rotorja v tovarni malih zaganjalnikov. »Še pred enajstimi leti sem bila zaposlena v Tekstilni tovarni Ajdovščina, kjer pa z delom nisem bila preveč zadovoljna, saj mi je bila največja ovira nočna izmena, delo tudi ponoči. Imela sem željo dokončati poklicno šolo, vendar mi zaradi narave dela te želje niso mogli izpolniti. Zaradi tega in še iz nekaterih drugih vzrokov sem zaprosila za delo v Iskri Avtoelektriki. To je bil moj pomemben življenjski preobrat in danes ob jubileju moram priznati, da je bil pravilen. Čeprav sem se v teh desetih letih srečevala z dobrim in zlim, saj smo bili posebej v naši TOZD vrsto let priče rdečim številkam pa sem bila prepričana, da bomo nekoč uspeli, saj po vsakem dežju posije sonce. Vesela in ponosna sem, da se nam odpirajo tuja tržišča, ki pa jih bomo obdržali le z vestnim delom, še večjo zavzetostjo za dvig kakovosti in nenazadnje tudi z večjo disciplino.«

Marko Rakušček

Jubilarntke in jubilarnti prihajajo na slavnost

Lucijan Medeot

Livija Kodermac

Žarko Šuc

Silvana Bužanin

Člani fotokluba Iskra Železniki so se predstavili v Števerjanu

Čudovit večer pesmi in fotografije

Ste že kdaj slišali za simpatično vasico Števerjan v Brdih, onkraj meje, na italijanski strani? Gotovo ste, saj je ta vasica, kjer govori pretežno del prebivalstva v matičnem, slovenskem jeziku, tu imajo vsakoletni festival narodnozabavnih melodij, od tu izvira odlično vino, pa tudi vsi napisi v tej in okoliških vasicah so dvojezični. Tudi za našo delovno organizacijo Iskra Elektromotorji Železniki ste gotovo že

slišali, saj je bil ta kolektiv letošnji organizator dneva Iskre na Sorici, hkrati pa je tudi eden izmed najuspešnejših kolektivov v naši SOZD Iskra. In zakaj ti dve tako nasprotni vprašanji? Preprost odgovor, čeprav na prvi pogled nekoliko nenavaden. In vendar! Kolektiv Iskre iz Železnikov že vrsto let zavidljivo uspešno sodeluje s prebivalci slovenske občine Števerjan, ki šteje približno 850 prebivalcev, ali še točneje, sodeluje s tamkajšnjim kulturnim društvom Briški grič, ki ga vodi predsednik **Robi Juretič**. To plodno sodelovanje je bilo znova potrjeno minulo soboto, 10. decembra na izredno uspešnem kulturnem večeru v Števerjanu, v tamkajšnji dvorani na Bukovju.

Dobil sem nalogo, da bi o tem plodnem sodelovanju in o samem kulturnem večeru napisal nekaj več tudi za naše glasilo, zato ni bilo težko odbrzeti v sedem kilometrov oddaljen Števerjan od Nove Gorice.

»Dober večer«, me je v lepi slove-nščini pozdravila simpatična natakari- ca v tamkajšnji gostilni Dvor, kjer sem iskal Iskraše iz Železnikov, ki so bili na uradnih, predvsem pa prijateljskih razgovorih v družbi postavnega mladeniča, števerjanskega župana **Ivana Humarja**. Pridružil sem se jim in poleg župana spoznal še Iskraše iz Železnikov **Franca Hajnriharja**, predsednika konference sindikata, **Franca Lušino**, predsednika OOS, **Mira Polajnjarja**, vodjo splošnega sektorja, hkrati pa člana njihovega fotokluba, **Maria Thalerja**, direktorja področja za splošno kadrovske zadeve ter **Zvoneta Pajntarja** in **Jožeta Tolarja**, razstavljalca fotografije (odsoten pa je bil **Matje Galjot**, ki je tudi razstavljal).

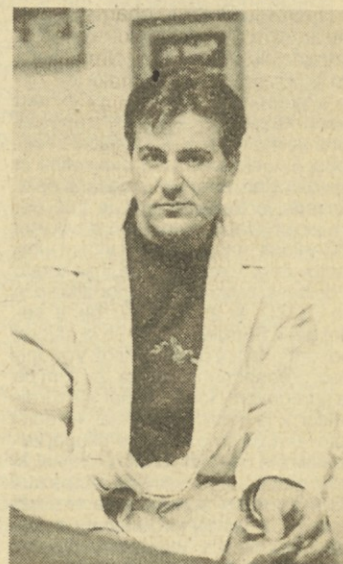
Seveda me je najprej zanimalo, kako je prišlo do tega sodelovanja, izvedel sem, da povsem po naključju in to že pred leti med člani ansambla Zvonček iz Škofje Loke in Briškim zvončkom iz Števerjana. Beseda je dala besedo, pričeli so se pogloblje-nejši, najprej osebni, potem širši stiki, povabilo za praznike, itd. V sodelo-

vanje se je vključil tudi kolektiv Iskre iz Reteč v okviru takratne Široke po-trošnje, ko pa se je le-ta reorganizira-la, je prišlo celo do majhne stagnaci- je, vendar je to napako popravila Iskra iz Železnikov, obnovila stike in sodelovanje. V Iskri Železniki deluje v okviru konference sindikata poseben odbor, ki skrbi za te stike, dokaz da je uspešen pa je seveda na dlani. Predvsem gojijo kulturne stike, saj so se v Števerjanu že predstavili mešani pevski zbor Iskra Železniki, njihova likovna skupina, recitatorji, itd. tokrat, oz. v soboto pa prvič člani fotokluba s samostojno razstavo (tudi prvič izven naših meja).

Tudi v obratni smeri je sodelovanje vzorno, saj se Števerjanci udeležuje- jo pohodov Po poteh Partizanske Je-lovice, v Škofji Loki je razstavljal akademski slikar **Vladimir Klanjšček** iz Števerjana, pevski zbor kulturnega društva Briški grič je tudi že nastopal v Železnikih, itd. V sobotnih razgovo-rih so se dotaknili tudi nadaljnega sodelovanja, ki bo tudi kulturno, mno-žično in osebno plodno. Naj omeni-mo le veličastno proslavo, ki jo pri-pravljajo v Železnikih ob slovenskem kulturnem prazniku, 8. februarju, ka-mor bodo povabili tudi prijazne Šte-verjance. Še pred tem pa bo **Silvano Pittoli** prikazal Števerjan in okoli-co prebivalcem Železnikov in dru-gim z večerom diaprozitivov. Ni kaj, res vse pohvale vredno med-sebojno, čeprav slovensko, vendar prek dveh držav vzpostavljeno sode-lovanje.

Blizal se je pričetek kulturnega večera, ki so ga poimenovali »Večer pesmi in fotografije«. S to pobudo želimo razširiti obzorje našega delo-vanja, popestriti našo dejavnost in se še bolj povezati s sooblikovalci kulturnega življenja, so zapisali v spre-mno vabilo, kjer so napovedali otvoritev fotografske razstave Foto kluba Iskra iz Železnikov in samostojni celo-večerni koncert mešanega pevskega zbora Tine Rožanc iz Ljubljane.

Zbranim v dvorani je najprej spre-govoril **Miro Polajnjar** ter predstavil

Robi Juretič predsednik kulturnega društva Briški grič Števerjan

foto skupino, ki deluje v okviru sin-dikata v Iskri Železniki že prek 10 let. Imela je že vrsto razstav v ožji domo-vini in prejela več laskavih priznanj, med njimi tudi Kuharjevo nagrado. »Izredno nas veseli, da je prišlo do tako uspešnega vzpostavljanja kulturnih stikov med nami in vami in upam ter sem prepričan, da bomo to sodelovanje še poglobili. Ko pridemo k vam, se počutimo kot doma in prav kultura naj bo tisto, kar naj nas združuje, kar naj nas bogati«, je zaključil Polajnjar med navdušeno mno-žico, ki ga je pozdravila z bučnim aplavzom.

Se beseda dve o zboru Tine Rožanc, ki se je predstavil publiku v Števerjanu s šestnajstimi pesmimi. Zbor deluje že 62 let, danes šteje 55 pevk in pevcev, vodi pa ga Srdan Ribarovič.

Marko Rakušček

Člane in delovanje fotokluba Iskra Železniki je avditoriju predstavil **Miro Polajnjar**

Po otvoritvi fotografske razstave je Števerjancem zapel mešani pevski zbor Tine Rožanc iz Ljubljane

Iskraši iz Železnikov v razgovoru s števerjanskim županom **Ivanom Humarjem** (drugi z leve proti desni)

Rubikova kocka

Kdo še ne pozna presnete Rubikove kocke? Mnogi so se z njo ukvarjali dneve ali pa celo tedne, vendar je bilo njihovo prizadevanje zaman, kajti niso je mogli postaviti v izhodiščni položaj. Glede na ta prizadevanja se sedaj smehljata brata Feliks in Daniel Scharnstein. Na letošnjem tekmovanju »Mladina raziskuje« v Zahodni Nemčiji sta prikazala robot, ki premakne kocko iz kakršnegakoli položaja spet v izhodiščnega. Ko položijo Rubikovo kocko v prijemalnik robota, ugotovijo barvni senzorji trenutni položaj. Po nekaj sekundah izračuna računalnik, kateri premiki robota se potrebuje. Robot nato obrača kocko tako dolgo, dokler niso barve spet lepo sortirane. Brata Scharnstein sta na tekmovanju dobila nagrado za najizvirnejšo rešitev.

(ELO)

Blaženi

Robert Schuman

Potem ko so francoskega »očeta Evrope« Jeana Monnetta po devetih letih po smrti prepeljali v pariški Pantheon, kjer so pokopani znameniti francoski možje, bo — kot kaže — drugi Francoz Robert

Schuman deležen najvišje posmrtnih cerkvene časti. Proglasili ga bodo za blaženega, nato pa verjetno za svetnika. Škof iz mesta Metz je pravkar imenoval komisijo, ki naj bi pripravila kanonizacijo.

Robert Schuman, francoski ministrski predsednik in dolgoletni zunanji minister (soimenjak nemškega skladatelja Roberta Schumann), je bil rojen v Luksemburgu leta 1886, umrl pa je v Scy-Chazellesu leta 1963. Bil je glavni pobudnik za ustanovitev Evropske gospodarske skupnosti in NATO pakta, njegova poveljavna zasluga pa je verska zavzetost.

(Panorama)

Nepismeni

Največ nepismenih na svetu — 58,4% bo leta 2000 živelo v Indiji. Do tega podatka se je dokopala Svetovna banka. Vzrok bo nenormalna rast prebivalstva — kar 2,25%. Število nepismenih je naraslo od proglasitve Indije za neodvisno državo leta 1947 pa do zadnjega ljudskega štetja od 300 milijonov na 437 milijonov. Kljub mnogo večjim skladom za izobraževanje — 100 milijonov dolarjev leta 1950/51 in 4,7 milijarde leta 1987 — je ostal osnovnošolski sistem pomanjkljiv. Kar 75% vseh učen-

cev predčasno zapusti osnovno šolo.

(Panorama)

Zobne paste

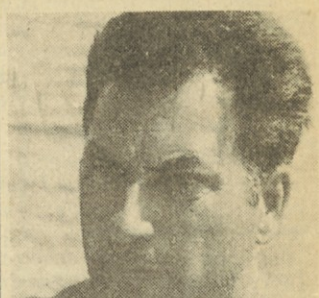
Za enkrat ni nobenega zadržka, da bi prepovedali uporabo zobnih past, ki vsebujejo običajne koncentracije 2% natrij-lavrinskega sulfata. Le-te naj bi manj poškodovale dlesni, čeprav ne vsebujejo istih tenzidov (aktivne pralne snovi, ki so v vseh čistilnih sredstvih).

Prerekanja med zahodnonemškimi farmakologi, toksikologi in zobozdravniki o škodljivosti ene ali druge paste za zobe, so napotila univerzo v Hamburgu, da je raziskala tiste zobne paste, ki vsebujejo natrij-lavrinski sulfat. Ugotovila je, da so paste z vsebnostjo do 2% NLS neškodljive in zdravju koristne, vendar je posvarila proizvajalce na upoštevanje predpisanega odstotka. Televizijski magazin Monitor je na podlagi tega zaključil, da problem z zobnimi pastami še ni zadovoljivo razjasnjen, še posebej zaradi tega, ker so raziskave na univerzi trajale samo dva tedna.

(Test)

Zbral, prevedel
in priredil
Marjan Kralj

V slovo Iva Armaniniju

Kamp Mir, Iskrina počitniška oaza na Dugem otoku, je izgubil enega svojih najboljših delavcev, Iskra, ki si počitnic kje drugje sploh ne znamo predstavljati, pa smo izgubili prijatelja, prijatelja Iva Armaninija.

Petnajstletno delo z nami, te je tako vtisnilo v našo sredino, da tudi tako velika razdalja ni vplivala na pristnost in uspešnost dela. Veliko si bil v mislih z nami, o snovanju vsake naslednje sezone in dodajal nove in nove pobude. Veliko si ustvaril v svojem, žal prekratnem življenju, vendar nadvse vredno tvoje delo je bilo vzpostavitev izjemnih človeških odnosov, zaradi katerih si postal tako priljubljen pri vseh gostih kampa. Znani in nepoznani, ki so se vračali, vedno je bilo vprašanje: »Kdo je ta Ivo, ki zna z svojim delom in pristopom ustvariti izjemen odnos?«

Rad si prihajal v naše kraje, če ti je le čas dopuščal. Vendar pa smo vse bolj s strahom sledili tvojim obiskom v zadnjem letu, kajti slutnja o neizprosnosti tvoje bolezni, je ta strah vedno bolj potrjevala. Čeprav v težkih dneh zdravljenja v Sloveniji, si bil lahko priča, koliko iskrenih prijateljev si si pridobil, ki so ti tvojo prijaznost v teh trenutkih vračali. Toda oboji smo spoznali, da zaradi krutosti bolezni ni poti nazaj, ampak je le še vprašanje časa.

Od takrat so vse pogostejše zvonili telefoni in sledila so vprašanja: »Kaj je z Ivetom?« Odgovori so dobivali vedno večjo težo žalosti, dokler ni usahnilo tvoje življenje.

Res je življenje kot gledališki oder — prideš, pogledaš in greš. In ti si odšel, vendar nam boš ostal v spominu kot nepozabni sodelavec in dober prijatelj.

Prepričani smo, da vsakdo, ki te je poznal in bo še prihajal v kamp »MIR«, bo čutil neko praznino in ko bo sedel na teraso, mu bodo misli za trenutek ušle k tebi.

Pogrešali te bomo — vsem tistim, ki si jim pripadal pa izrekam iskreno sožalje, v imenu tvojih sodelavcev, ostalih Iskrašev in tudi gostov kampa.

Iskraši

Prejeli smo

Iz Zorina da, iz Iskre ne

TOZD Center za avtomatsko obdelavo podatkov (CAOP), ki je kot TOZD organizirana v DO Zavod za organizacijo in informatiko (ZORIN), se je v zadnjih nekaj letih iz operativnega centra razvil v ugledno softversko hišo. Glavna dejavnost je izdelava programskih rešitev za področje poslovanja. Z našimi proizvodi smo prisotni malodane v vseh DO ISKRE ter v zadnjem času tudi zunaj nje. V letošnjem letu pa začnemo tudi s trženjem naših proizvodov (prodaja, proizvodnja) tudi na zahodu.

Te rezultate smo dosegli s pred leti ambiciozno začrtanim razvojnim programom, zavzetostjo vseh delavcev ter uspešnim vodenjem. Lahko rečemo, da smo se reševanja določenih problemov, ki se jih nekateri lotevajo šele danes (tržna ekonomija) lotili že pred leti. Pri iskanju rešitev so nam bila vodila razmišljanja o reševanju tovrstnih problemov v razvitem svetu. Pri tem smo čestokrat naleteli na ovire, vendar nismo odnehali z izgovorom, da je ovira našemu nadaljnjemu razvoju obstoječi sistem oz. zakonodaja. Tako smo današnji čas, ko se nam obetajo bistvene spremembe v pogledu poslovanja in dela lahko bi rekli pričakali pripravljeni.

Eden izmed problemov, ki je bil stalno prisoten, a nismo našli zanj ustrezne rešitve, pa je naša organiziranost. Vseskozi smo ugotavljali, da organiziranost ZORIN ni ustrezna. To se je nazvnelo kazalo v neenotnem nastopanju pri naših strankah. Ker v tem pogledu, kljub novemu Zakonu o samoupravnem podjetju, ni pričakovati takojšnje spremembe organiziranosti, smo se odločili, da se izločimo iz DO ZORIN in se organiziramo kot enovita DO. Iz slabih izkušenj v preteklosti se namreč bojimo, da bo tudi uvajanje novosti tega zakona trajalo predolgo.

Poleg zdajšnje nesmiselne organiziranosti ZORIN je še nekaj vzrokov za tako odločitev. V prvi vrsti so to dvomi o možnem skupnem delu z ostalima dvema TOZD v okviru enovite DO. Predvsem so tu razlike vezane na dosedanje delo, kot npr. drugačen način pridobivanja sredstev, nikakršna vsebinska povezanost, drugačna kadrovska struktura itd. Bistvena razlika pa je v tem, da mi ne želimo biti organizacija skupnega pomena, za katere naj bi sredstva zbirale Iskrine DO. Pripravljeni pa smo še nadalje opravljati naloge skupnega pomena za ISKRO.

Da ne bi istovetili naše izločitve z nedavno izločitvijo iz ZORINa TOZD Biro za industrijski inženiring (BII), posebej poudarjamo da želimo izstopiti iz DO ZORIN, da pa želimo biti organizirani znotraj ISKRE, saj smo že prej omenili da je naš trg pretežno v ISKRI. Vsled tega bomo vzporedno s postopkom o izločitvi iz DO ZORIN vodili tudi postopek za vključitev v ISKRO. Prepričani smo, da smo ISKRINIM organizacijam v preteklosti nudili kvalitetne storitve ter da si bodo takega sodelovanja želele tudi v bodoče.

Morda bo naš primer eden izmed prvih primerov, na katerem bomo lahko preverili, kako je kdo razumel množico lepo izgovorjenih in napisanih besed o potrebnih spremembah, ki jih lahko v zadnjem času zasledimo na vsakem koraku. Na našem primeru bomo dobili odgovor na to, kako smo razumeli besede »Preпустimo čimveč odločanja organizacijam, da se same organizirajo tako, da bodo poslovale učinkovito«. Res je, brez učinkovitega poslovanja ne bo preživetja.

LEO ŠEPEC

Janez, Bahrudin in Vinko

Imena Janez, Bahrudin in Vinko, ki so se zadnji čas pojavila v ameriškem in jugoslovanskem tisku, so vzbudila izjemno pozornost ameriške, jugoslovanske in svetovne javnosti in zato zaslužijo tudi primeren komentar in razmišljanje v našem glasilu, glasilu multinacionalne firme, ki bo zaradi tega imela določene koristi ali pa izgubo.

Oče naroda (slovenskega) Janez S. je šel v Ameriko na obisk k sinu, mimogrede je stopil še na kavico ali whisky k zunanjemu ministru in novinarjem povedal, kaj se dogaja v Jugoslaviji. Povedal je svoje mnenje in to je močno vznemirilo del jugoslovanske politične javnosti. Zamerili so mu, zakaj je šel v Ameriko praat umazano perilo, ko pa so domači praški cenejši in ko je politično dogovorjeno, da se umazanija pere doma. Meni je jasno, da je šel Janez prat in obešat perilo v Ameriko, zato ker se od tam bolje sliši in vidi po vsem svetu in, da bo od takšnega pranja tudi zaradi boljših ameriških praškov več koristi. Ob vrnitvi je Janez povedal, da je šel v ZDA na svoje stroške in, da ima pokojnino v zelenih dolarjih in, da zato ni podrejen korupciji. Meni te zadnje besede ne gredo iz glave, predvsem mislim, da so Janezu že takrat namignili, da Bahrudin transportira podtaknjeni policijski denar v Jugoslavijo. Če se bo ugotovilo, da je Janez vedel za to afero, potem bo to jasea dokaz o škodljivem delovanju Slovencev, ker, če je oče naroda takšen, kakšni smo šele drugi!

Povsem druga kvaliteta, vendar ne v kvalitetnem smislu, sta Bahrudin in Vinko. Bahrudin je hotel, da ameriški biznismeni jugoslovanskega porekla vložijo denar v Reško ladjedelnico (glej Delo od 7. 12. t.l.), pri tem mu je Vinko močno pomagal. Če bi v akciji uspela, bi ameriško policijo in državo ociganila za lep kup zelenih dolarjev. Američani so namreč veliki egoisti, brez dovoljenja lahko neseš iz države samo 10.000 USD, to je drobiž proti našim 18 milijonom starih din. Jugoslovanska inventivnost je prišla v tem primeru močno do izraza in skoraj bi uspeli. Ker pa nismo uspeli, bo s tem utrpelo škodo jugoslovansko gospodarstvo in tudi Iskra. To škodo naj bi Iskra nadomestila z izvoznimi cenami na ameriški trg in znižanjem uvoznih cen. Pa tudi izgubo, ki je bila pred leti v Iskra Electronics Inc. v New Yorku, bomo sedaj prevallili na Američane. To bo hud povzročilni ukrep, ampak, kdor se zadnji smeje, se najslajše smeje. Moje sodelavce močno skrbi, kdo bo plačal kavcijo za Bahrudina in Vinka, da se branita na prostosti, saj svojega denarja verjetno nimata ob tako mizernih jugoslovanskih plačah. No, o tem imam jaz točno informacijo — kavcijo je plačala tista mafija, za katero sta imenovana delala, katera pa je to, lahko samo ugibate.

N. Pavlin

A. Novak

— Našo družino inflacija ne prizadene!
Oče se še kar znajde...

	ISKRA	ZNAČILNOST STROGEGA CLOVEKA	PROSTOR KJER LOVEC ČAKA DIVJAD	ŽELEZN. POSTAJA NA RELAC. LJ-LITUA	EVEN-TUALNO	VITAMIN B'	TOPOVSKO STRELJANJE	PERGAMSKI KRALJ	ZGORNJI ZGLOB
	INTRIGANT								
	VERDIJEVA OPERA								
	POTEG Z REZILOM SLOV. PISATELJ				POKR. V VIETNAMU ORGAN STOKOV-CEV				
AVTOR: RUDI MURN	DESNI PRITOK VOLGE	PODZEM. HODNIK	TURŠKI OBLASTNIK KRILO RIMSKE KONJENICE	PESNIK UJEVIČ ČAS BREZ VOJNE				ŽIVAL KI RIJE V ZEMLJI	OSEBNI ZAMEK
PREPROST PLUG				KNEŽEVINA OB RIVIERI NACE URŠIČ					
GOZDNA RASTLINA Z PODOLG. ZIMZEL. LISTI						RUŠA			
PUSTOLOV-ŠČINA						OČE			

Mali oglasi

Prodaj dva para smuči Elan dolžine 205 cm: RC 05 z vezmi Tyrolia 360 R — nevožene, RC GS z vezmi Tyrolia 380 R. Telefon: 214-212, interna: 315, Kovač.

Ugodno prodaj otroške smuči Elan FAS 130 cm z vezmi Tyrolia 40 in smučarske čevlje Alpina št. 3—3 1/2. Informacije na telefon: 556-141, int.: 505.

Trosed Mojca, raztegljiv, nerabljen, prodaj po ugodni ceni. Informacije: Petrovičeva 19, Nove Jarše.

Prodaj nove tekaške smuči Elan HI TECH S dolžine 200 cm. Informacije Vehovec, tel. (064) 22-221, interna 2245 (dopolodne) in (064) 49-190 (popoldne).

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željeznov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23 — telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik. TOZD Tiskarna Ljudske pravice. Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.

Iskra